

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Do „Dziennika“ dołącza się co tydzień „TYGODNIK SPORTOWY“.
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu.
Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem.
Rekopisów niezamówionych nie zwraca się.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 29/30.
Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17
w Grudziądzu, ul. Groblowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agenturach 3.15 zł. miesięcznie, 9.45 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.51 zł. miesięcznie, 10.53 zł. kwartalnie.
Pod opaską: w Polsce 7.15 zł., za granicę 9.65 zł. miesięcznie.

W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma, a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, 699, Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 282.

BYDGOSZCZ, piątek dnia 6 grudnia 1929 r.

Rok XXIII.

Ciężka odpowiedzialność.

„Drang nach Osten“ a umowa likwidacyjna.

Stanowisko nasze w sprawie umowy likwidacyjnej nie jest stanowiskiem łatwym. Najprostszą zawsze rzeczą jest krzyknąć: „precz z umową“, „rząd nas zaprzedał“, „protestujemy“ i t. d. Znacznie trudniej jest powstrzymać się od sądów przedwczesnych i zrezygnować z używania kwestji tak niesłychanie doniosłej dla celów wewnętrzno-politycznych, lecz postawić sprawę na jednym właściwym gruncie: interesów narodu i państwa.

Znana już naszym czytelnikom deklaracja Zarządu Głównego Związku Obrony Kresów Zachodnich, z którym zresztą bliższego kontaktu nie mamy, dostarcza nam cennego materiału do dalszej dyskusji na temat umowy likwidacyjnej.

Z deklaracji tej i z dalszych, posiadanych przez nas materiałów wynika, że:

1) likwidację dotąd prowadzono niedołężnie, narażając państwo na kompromitację, a z drugiej strony nie wyzyskując należycie istniejących możliwości zarówno załatwienia poszczególnych wypadków, jak i przeprowadzenia generalnej likwidacji jako środka represyjnego (a nie zemsty!) za takie gwałty i bezprawia, jak np. pamiętne wydalenie 12.000 oddawna osiadłych robotników rolnych z Meklemburgji w r. 1923. Sposób przeprowadzenia tej akcji był tak barbarzyński, że pociągnął za sobą szereg krwawych ofiar. W takiej chwili należało przeprowadzić wydalenie optantów i likwidację, a cały świat byłby musiał uznać, że Niemcy sami sobie winni.

2) Likwidacja w chwili obecnej stanęła na punkcie martwym. Sprawy z tem związane naogół przegrywaaliśmy na terenie międzynarodowym. I dlatego byłoby może istotnie lepiej zupełnie zrezygnować z tego, czego się i tak już nie robi, ale pod następującymi warunkami:

a) w umowie należy uwzględnić wszystkie te zastrzeżenia, które wysunął Z. O. K. Z., a przedewszystkiem nie rezygnować z pierwokupu i zastrzec sobie prawo zlikwidowania tych właścicieli, którym się udowodni nielojalne w stosunku do państwa postępowanie (wliczając w to i wszelką agitację oraz przynależność do organizacji, wobec państwa wrogo usposobionej, np. Deutschtumsbund). A dalej należałoby zastrzec sobie prawo przymusowej translokacji (przeniesienia) z tem, że osadnik nie może ponieść szkody materialnej;

b) wszystkie organizacje niemieckie należy wziąć pod ostrą kontrolę i rozwiązać je natychmiast wraz z konfiskatą majątku, o ile przekrocza swoje statutem określone i legalnie uznane cele;

c) i tak pojętą likwidację należy uzależnić od tego, czy jest ona rzeczywiście koniecznością zewnętrznopolityczną, w związku z ogólnoeuropejskim położeniem i czy w sumie

Z wielkiej burzy będzie mały deszcz

Przed dzisiejszym otwarciem sesji sejmowej.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Warszawa, 5. 12. Wczoraj przez cały dzień czyniono w Sejmie przygotowania do dzisiejszego posiedzenia. M. in. wypróbowano dzwonki, które służą do wzywania posłów na posiedzenie. Okazało się, że wskutek 8-miesięcznej bezczynności niektóre dzwonki zadzwoniły. Zarządzenia wydane co do ograniczenia biletu wejścia na galerję są utrzymane w mocy i tylko kształą liczbę osób zostanie dopuszczona.

Oficjalne posiedzenie odbył wczoraj przed południem Klub Narodowy, popołudniu zaś obradował komitet wykonawczy P. P. S. Posiedzenia innych klubów mają się odbyć dziś rano.

Marszałek Daszyński udzielił grupie dziennikarzy wywiadu na temat nadchodzącej sesji. Daszyński oświadczył, że proroekować co się stanie w najbliższej przyszłości byłoby nierozumne. Natomiast może wyjaśnić swoje stanowisko w sprawie Sejmu. W sytuacji, w jakiej znalazł się naród i państwo musi być jakiś stały punkt oparcia. Niepokój, który się dziś wyczuwa, jest zupełnie zrozumiałym. Dla Sejmu niema innego gruntu i innej drogi, jak grunt prawa

i droga prawa. Dla społeczeństwa 30-miljonowego praw, jako siła przeciwdziałająca anarchji, ma wielkie znaczenie.

Wyrażono z pewnych stron wątpliwości, czy Sejm potrafi podjąć zadaniom, które go czekają. Jeśli Sejm będzie miał czas, nic nie stoi na przeszkodzie, aby wszystkie swe zadania wypełnił.

Dziwimy się „czerwonikom“, że nie udali się po horoskop do astrologów... Daszyński ze „zgniłej“ szkoły austriackiej nie może przecie być wyrocznią! —

Warszawa, 5. 12. Dziś punktualnie o godzinie 12-iej w południe ma nastąpić otwarcie zwyczajnej sesji Sejmu. Wiadomo, że przy zagajeniu obrad marszałek Daszyński wygłosi przemówienie wyjaśniające powody, które go skłoniły do nieotwarcia na dzień 31. października posiedzenia. Po tem przemówieniu prawdopodobnie klub B. B. zgłosi wniosek o wotum nieufności dla marszałka Daszyńskiego. Głosowanie nad tym wnioskiem odbędzie się dopiero jutro. Później przemówi prawdopodobnie minister skarbu Matuszewski.

Zagraniczne kaczki dziennikarskie w pikantnym sosie.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Berlin, 5. 12. Prasa berlińska podaje wiadomość o rzekomej alarmowej sytuacji w Polsce w związku z dzisiejszym posiedzeniem Sejmu. Według niektórych pism wywołało wielkie poruszenie obsadzenie kopalń górnośląskich, oraz ośrodków tekstylnych, np. Bielska, małemi grupami wojska, któreby na wypadek strajku miały przypilnować dalszego prowadzenia koniecznych prac.

Według innych wiadomości prasowych wywołała w Warszawie niesłychaną sensację depesza „New York Times“, według której Sejm miałby natychmiast

zostać rozwiązany bez rozpisania wyborów do nowego, natomiast miałyby nastąpić zasadnicze zmiany zarówno na stanowisku prezydenta Rzeczypospolitej jak też w składzie całego rządu. Korespondent pisma amerykańskiego donosi też o możliwości strajku generalnego, który jak twierdzą koła polskie, naogół nie zagraża.

Wielkie pisma demokratyczne „Vossische Zeitung“ i „Berliner Tageblatt“, które przynoszą najszczerotowsze dane o stosunkach polskich, tym razem nie zupełnie z Warszawy nie podają. B.

Doniosłe uchwały Rady Ministrów z zakresu polityki społecznej.

Warszawa, 4. 12. (Pat.) W dniu 4. bm. odbyło się posiedzenie Rady Ministrów pod przewodnictwem prezesa Rady Ministrów dr. Kazimierza Świtalskiego. Na posiedzeniu tem Rada Ministrów po załatwieniu szeregu spraw bieżących na wniosek ministra pracy i opieki społecznej przyjęła trzy uchwały z zakresu polityki społecznej.

W pierwszej z tych uchwał Rada Ministrów zaakceptowała plan budownictwa tanich mieszkań pracowniczych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który przeznaczona na ten cel w najbliższym pięcioleciu 125 milj. zł. Zasady finansowe tego planu umożliwią ustalenie czynszu mieszkaniowego w wysokości nieprzekraczającej 35 zł. od jednej ubikacji mieszkaniowej, to znaczy, w wysokości, dostosowanej do obecnej zdolności płatniczej szerokich rzesz pracowników.

rzeczywiście przyniesie dla państwa i narodu większe zyski, niż straty.

Jeżeli jeszcze nie jest możliwym ogłoszenie tekstu umowy to przy-

Druga z uchwał powyższych odnosi się do projektu ustawy o ubezpieczeniu na starość. W projekcie tym, wycofanym w swoim czasie z Sejmu dla dokonania niezbędnych modyfikacji Rada Ministrów uchwaliła obecnie obniżyć wiek uprawniający do ubezpieczeń starczych z 65 na 60 lat dla robotników przemysłowych, uprościć administrację i organizację wszystkich rodzajów ubezpieczeń łącząc je w jedną scharmonizowaną całość.

Trzecia uchwała ustala plan akcji pomocy dla tych bezrobotnych, którzy wyczerpali już uprawnienie do korzystania z zasiłku, ustalonego ustawą o funduszu bezrobocia. Plan ten przewiduje w związku z pogorszeniem się sytuacji na rynku pracy w sezonie zimowym udzielić tej kategorii bezrobotnym zasiłku w gotówce i naturze za pośrednictwem samorządu.

najmniej przywódcy stronnictw winni ją poznać, oczywiście z zagwarantowaniem poufności, gdyż bez tego rzecz wygląda tak, jak gdyby rząd ce-

lowo sprawę do ostatniej chwili ukrywał. Potępiłmy wystąpienia przedwczesne, ale nie możemy też dopuścić, by opinja o prawdzie dowiedziała się — gdy będzie za późno.

Sprawa jest tak niesłychanie doniosła, że naród musi o niej współdecydować — ale na podstawie rzeczowych i pewnych danych, a nie pod wpływem instyktownych odruchów. Likwidacja nie byłaby nigdy krzywdą — bo mamy święte — zresztą traktatem zagwarantowane — prawo odebrać, co nam gwałtem zabrano. — To też potępiając wszelką zemstę, jako nietylko nieetyczną ale i nie celową (bo każda zemsta wywołuje dalszy łańcuch odwetów), — nie potępiamy jeszcze przez to samej likwidacji. Ale z prawa naszego możemy dobrowolnie tylko wtedy zrezygnować, gdy naród i państwo na tem zyskają. Nim to jednak uczynimy, musimy gruntownie sprawę przemyśleć na tem założeniu, że nawet pokojowo usposobiony odłam Niemców w stosunku do Polski zawsze kierować się będzie nienawiścią. Umowa będzie więc tylko wtedy dobra, jeśli z jednej strony odbierze Niemcom niebezpieczny dla nas oręż (procesów likwidacyjnych), a z drugiej zabezpieczy nas przed ich złą wolą, dając zawsze możność skutecznego odwetu, który byłby na tyle dotkliwy, żeby Niemcy się dziesięć razy namyślili przed każdym nowym zamachem na nasze prawa. W ten sposób jedynie możemy walkę złagodzić i odwiec rozprawę wojenną jak najdalej, a może i uniknąć, w co jednak nie wierzymy. Zarazem chodzi tu o zabezpieczenie mniejszości polskiej w Niemczech, którą wydalibyśmy na łup przemocy, rezygnując z wszelkich środków odwetowych. Czy tak zmieniona umowa likwidacyjna zyska aprobatę rządu i sejmu niemieckiego — wydaje nam się rzeczą bardzo wątpliwą. Niemniej winniśmy Europie pokazać naszą dobrą wolę — a jeśli Niemcy jej nie okażą — podkreślamy to w myśl naszego artykułu z 16 listopada b. r. — wtedy należy nie tylko zerwać umowę, ale i przeprowadzić likwidację, nie ślamazarnie jak dotąd, ale szybko i gruntownie. Cokolwiek jednak uczyni nasz rząd i Sejm — zawsze pamiętać należy, że tylko taka umowa jest dopuszczalna, która raz na zawsze załamie „Drang nach Osten“, czy przez likwidację, czy przez złamanie tego parcia innemi, skuteczniejszymi jeszcze metodami.

Dr. A. N.

Śmierć dwóch kolejarzy pomorskich na posterunku.

(Pat.) Przy zestawianiu pociągu towarowego w dniu 3. bm. na stacji kolejowej w Skarszawach robotnik stacyjny Augustyn Bykowski dostał się pomiędzy zderzaki, ponosząc śmierć na miejscu.

W dniu 3. bm. po północy został najechnany przez pociąg osobowy na szlaku kolejowym Luzino-Strzebielno obchodowy Antoni Tetzlaf z Luzina. Rannego odstawiono po udzieleniu mu pierwszej pomocy parowozem pociągu osobowego do szpitala w Wejherowie, gdzie jednak wskutek odniesionych ran zmarł w godzinach przedpołudniowych.

Co premier Świtalski odpowiedział delegatom zrzeszeń urzędniczych?

Tylko część dodatku mieszkaniowego będzie wypłacona a reszta później.

(PAT) Dnia 4 bm. p. prezes Rady Ministrów Kazimierz Świtalski przyjął przedstawicieli 13-tu związków pracowników, którzy zgłosili się do p. premiera w sprawie poprawy bytu pracowników państwowych.

W odpowiedzi na przedłożone przez delegatów postulaty p. premier oświadczył, co następuje:

Sprawa poprawy bytu pracowników państwowych została w ostatnim czasie wyraźnie zepchnięta na tory polityczne. Jest to droga niebezpieczna. Jest to okoliczność, która każdemu rządowi może utrudnić tylko, a nie ułatwić kontakt z organizacjami urzędniczymi.

Materiałne zaopatrzenie pracowników państwowych wymaga polepszenia. Teza ta jest słuszna. Ten postulat musi być zrealizowany konsekwentnie. Może to jednak być dokonane tylko stopniowo i tylko w miarę rzeczywistych możliwości państwa.

Jestem zdecydowanym zwolennikiem poprawy bytu pracowników państwowych, ale też nie mam żadnej ochoty sam bawić się w demagogię i dawać obietnice, których rząd nie mógłby wykonać.

Jakaż jest mimo to panów sytuacja? W budżecie na ogólną sumę wydatków 2 950 000 000 wydatki personalne stanowią sumę wynoszącą prawie 2 miliardy złotych, a tylko dodatek mieszkaniowy, o którego wypłatę chodzi pracownikom państwowym wynosi 56 400 000 zł.

Czy podwyższenie wpływów z podatków w momencie gospodarczym trudnym może być uzasadnione, a oszczędności w wydatkach rzeczowych jeśli się te wydatki zna, czyż mogą być znaczne? Przykro to sprawa, nie mniej jednak żadnym prawem nie mogę panom w najbliższej przyszłości obiecać wydatnej podwyżki uposażeń. Znam dobrze wszystkie postulaty pracowników państwowych. Nie przechodzę nad nimi bynajmniej do porządku dziennego. Droga jednak, jaką mi iść wypada może być w najbliższej przyszłości tylko następująca:

1) w bieżącym jeszcze roku budżetowym z osiągniętej nadwyżki kasowej wypłacona będzie część dodatku mieszkaniowego za rok 1928. Część ta wynosić będzie od 20 do 33% tak, aby najgorzej płatne kategorie pracowników mogły otrzymać większy procent dodatku,

2) uważam za słuszny postulat skorygowania postanowień ustawy emerytalnej pracowników państwowych rozporządzeniem Prezydenta Rzplitej o ubezpieczeniu pracowników umysłowych tak, aby zachowana była ciągłość funkcjonowania przy przechodzeniu na służbę państwową i odwrotnie. Opracowanie tych przepisów polecę Ministerstwu Skarbu.

3) Godzę się na nowelizację pragmatyki służbowej pracowników państwowych. Pracę nad tem zleceć komisji dla usprawnienia administracji państwowej, jaka istnieje przy prezydium Rady Ministrów.

4) Tej samej komisji usprawnienia

administracji państwowej zleceć szczegółowe rozpatrzenie złożonych mi przez poszczególne organizacje dezyderatów w sprawie pomocy lekarskiej i pomocy szkolnej.

Szczegółowe wnioski, jakie w tych sprawach zostaną mi złożone traktować będę z całą życzliwością zawsze jednak w takich granicach, które zapewniam mi będą równowagę budżetową.

Rozłam wśród narodowców niemieckich.

Szeregi zwolenników Hugenberg topnieją.

(Telefonom od własnego korespondenta).

Berlin, 5. 12. Gwiazda dr. Hugenberga chyli się ku upadkowi. Ten rzekomo cieszący się tak wielkiem powodzeniem człowiek jest na to skazany, aby widzieć wogóle swoich celów politycznych krótką metę. Były asesor komisji kolonizacyjnej w Poznaniu, autor szeregu referatów antypolskich, był świadkiem fatalnych skutków polityki ucisku Pola-

ków przez Prusy. Były dyrektor naczelny zakładów Kruppa widział porażkę niemiecką. Obecny prezes Deutsch-Nationale sam przyczynia się do upadku swojego stronnictwa.

Mianowicie oprócz 6 posłów Reichstagu, o których wystąpieniu donosił wczorajszy „Dziennik Bydgoski” wystąpiło w przeciągu środy dalszych 6 posłów w Reichstagu bądź z frakcji parlamentarnej, bądź ze stronnictwa wogóle. Wśród ustępujących znajdują się największe sławy partyjne, jak prof. Haeizsch, znany polityk zagraniczny partji, były minister von Keudell, przywódca grupy chrześcijańsko-społecznej dr. Mumm i Behrens, wreszcie przywódca robotników rolnych Schlange-Schöningen. Poza tem wystąpiło z partji dwóch posłów Sejmu pruskiego, a wykluczony został ze stronnictwa hr. Dohna za artykuł umieszczony w „Berliner Börsen Zeitung” a zawierający krytykę polityki hugenbergowskiej.

„Odszczepieńcy” połączyli się chwilowo z t. zw. Deutsch-Nationale Vereinigung. Położenie jest w dalszym ciągu katastrofalne. Przewodniczący frakcji parlamentarnej Niemców narodowych hr. Westarp zgłosił w dniu wczorajszym swoje ustąpienie z prezesury. Następcą jego został stosunkowo mało znany poseł dr. Oberfahren, który przed kilku dniami przemawiał w imieniu stronnictwa, kiedy Hugenberg siedział cicho jak mysz pod miotłą na obradach nad osławionym projektem ustawy przeciwko planowi Younga. Posłowie, którzy wystąpili z partji, zaznaczają, że pod obecnym kierownictwem Hugenberga nie jest zapewniona obrona rolników przez Niemców narodowych, co oznacza odsunięcie się junkrów pruskich od partji. Poza tem twierdzą, że program partji pozostaje dla nich nadal w mocy, ale nie mogą się oni pogodzić z obecnym prądem Hugenberga i z rozmaitemi filmami wyświeblanymi przez „Ufe”, które powodują słuszną krytykę kół chrześcijańskich. Należy się liczyć z dalszym rozłamem wśród Niemców narodowych i z dalszą walką w łonie prawicy niemieckiej. B.

Przed otwarciem Sejmu.

— Czy aby się znowu nie złąknie.

Socjaliści w Szwajcarii wchodzą do rządu.

Zasadnicza decyzja Zjazdu partyjnego po wahanii w ciągu lat kilkadziesiąt.

Wskutek zgonu dwóch ministrów Rada Federalna, czyli rząd szwajcarski, złożony z 7 członków, wybieranych na lat 3, musi być uzupełniona. Całkiem odrębnie niż w jakiegokolwiek innej republice ministra wybierają obie izby ustawodawcze rada narodowa (izba posłów) i rada stanów (senat), połączone w zgromadzenie federalne. Odpowiada to zgromadzeniu narodowemu w Polsce, gdy wybiera prezydenta na lat 7. W Szwajcarii zgromadzenie narodowe wybiera co rok prezydenta z pośród owych 7 członków rady federalnej, czyli gabinetu ministrów. W Szwajcarii więc dłuższe jest urzędowanie ministrów, niż prezydentów i nie grozi im żadne votum nieufności parlamentu w ciągu rządów.

Socjaliści szwajcarscy, choć w radzie narodowej (izbie posłów) są drugą z rzędu partją co do liczby posłów, dotąd od lat kilkadziesiąt nie stawiali kandydatów do rady federalnej, głosząc, że z partjami broniącymi ustroju kapitalistycznego pracować nie mogą. Widząc jednak, jak socjaliści niemieccy pracują od lat wspólnie z partjami burżuazyjnymi, podobnie w Anglii, Francji, a nie na ostatnim miejscu, pamiętając udział socjalistów w gabinecie Witosza z Daszyńskim jako wicepremierem, z Grabskim Stanisławem, i patrząc jak P. P. S. z endekami, Witosem i t. d. tworzy blok dla uzyskania władzy, porzucili dotychczasową taktykę, i na swym zjeździe partyjnym w dniu 1. grudnia w Bazylei 324 głosami przeciw 137 uchwalili wysunąć dwie kandydatury, t. j. obie wolne. Czy inne partje udzieli poparcia owym kandydatom trudno osądzić. Dotychczas zarzucały im partje niesocjalistyczne, że w sprawie obrony granic zajmują stanowisko niepoprawne.

Uchwała socjalistów szwajcarskich ma jednak zasadnicze znaczenie, dowodząc, że jak minęła moda gorsetów, wąskiego pasania i powłóczystych sukien, tak ku schyłkowi ma się idea walki klas, a zwycięża pogląd miłości bliźniego. (b.)

Kardynał Pacelli.

Rzym, 5. 12. (PAT) Nuncjusz papieski w Niemczech Pacelli mianowany został kardynałem. „Osservatore Romano” donosi, że msgr. Pacelli wracając do Berlina, zabrał ze sobą listy odwołujące go ze stanowiska nuncjusza apostolskiego w Niemczech w związku z mianowaniem go kardynałem.

Niewinne baranki.

„Gazeta Bydgoska” wymawia się, jakoby endecja prowadziła walkę opozycyjną z rządem wraz z socjalistami i innymi stronnictwami radykalno-lewicowymi. Twierdzi przytem, że wspólna opozycja endecji z socjalistami złożyła się zupełnie przypadkowo.

No, oczywiście! Endecji wszystko wolno! Nie od dziś znamy tych niewinnych baranków.

W dalszym ciągu pisze „Gaz. Bydg.”: „Zdajemy sobie sprawę, iż obecna walka nasza z sanacją jest tylko epizodem, który się szybko skończy. Kiedy bowiem zajmie się obecny system, wtedy i sanacja przestanie istnieć. Właściwym zaś zasadniczym przeciwnikiem naszym jest lewica z socjalistami i przewidyujemy, iż bój o zasady programowe i o urządzenie życia polskiego we wszystkich dziedzinach rozegra się między obozem narodowym i lewicą.”

Szczególny sposób rozumowania! Więc najpierw wspólnym wysiłkiem z socjalistami należy państwo postawić nad przepaścią, a potem dopiero rozpocząć walkę z wrogami państwa i Kościoła! Takiej „polityki” ludzie uczciwi pochwalić nie mogą.

„Gaz. Bydg.” tłumaczy się, że sprawcami rzezi ułanów w Krakowie w listopadzie 1923 r. byli pilsudczycy z P. P. P. a nie socjaliści.

Zapytujemy bydgoski organ endecki, czy poseł dr. Marek, który był głównym prowodyrem i obrońcą zajęć krakowskich, należy do B. B. S., czy P. P. P.

Krętanina endecji na nic się nie przyda. Żadne argumenty ani „przewidywania” nie zmienią faktu, że endecja wraz z socjalistami znalazły się w serdecznym uścisku mając jeden cel na oku: obalenie rządu i ujęcie steru w swą „czyste” ręce.

Awantury posłów-komunistów w niemieckim parlamencie.

(Telefonom od własnego korespondenta).

Berlin, 5. 12. W dniu wczorajszym zmuszony był przewodniczący posiedzenia Reichstagu, wicemarszałek von Kardorff do sześciokrotnego zawieszenia obrad celem wyrzucenia komunistów, robiących burdy. Parlament obradował nad nową ustawą o ochronie republiki, przyczem po mowie posłów ze stronnictwa niemiecko-narodowego oraz komunisty chciał zabrać głos minister spraw wewnętrznych Rzeszy Severing, na co jednak hałasujący komuniści nie pozwolili. Ogółem wykluczony von Kardorff 24 komunistów, przyczem do jednego z nich wezwano do Reichstagu policję. Tribuna dla publiczności była zajęta przez komunistami oraz policjanta-

mi po cywilnemu. Została ona podczas awantur przymusowo oczyszczona z publiczności.

Jako bezpośredni wynik wczorajszych awantur nastąpi obostrzenie porządku obradowania Reichstagu, co umożliwi przydującemu na posiedzeniu radykalniejsze uspokojenie niesfornych posłów. Dzisiejsza „Rote Fahne” bryzga jadem nienawiści na partje „burżuazyjne”, zarzucając kierownictwu Reichstagu metody policyjne „krwiopijcy” prezydenta policji Zörgiebla. W ten sposób nawiązuje główny organ komunistów do smutnych zajęć berlińskich z pierwszych dni maja.

Rząd, dyktatura, czy sejmowładztwo?

Odpowiedzi na ankietę „Dziennika Bydgoskiego”.

IX.

**P. Mieczysław Andrzejewski z Udzie-
rza w powiecie świeckim** w dłuższym artykule omawia przyczyny i skutki obecnego zatargu rządu z Sejmem. Dzielnicowość wyprawia, ciągle swe harce. Swawola, warcholstwo i przekupstwo są na porządku dziennym. Mniejszości narodowe podkopują byt państwa i szerzą w kraju niepokój. Walka z Kościołem katolickim nie powinna być tolerowana. Posłowie w wielkiej części uprawiają nieuczciwą demagogię i są rozsądnymi szkodliwej i wstrętnej agitacji wśród społeczeństwa. Dotąd żaden sejm polski nie był uczciwą reprezentacją narodu. Pragnęliśmy wszyscy rządów silnej ręki. Marszałek Piłsudski silną dłoń prowadzi te rządy i dlatego całe społeczeństwo powinno stanąć mu z wydajną pomocą. Opozycja musi zamilknąć a Sejm winien sam się rozwiązać. Po kilku latach, gdy naród dojrzy do trzech ugrupowań — prawicy, lewicy i centrum — należy pomyśleć o nowych wyborach do Sejmu. Obecnie winien Piłsudski stworzyć radę gospodarczą i powołać do niej przedstawicieli samorządów, spółdzielni, towarzystw gospodarczych, izb rolniczych, handlowych, rzemieślniczych itd.

P. B. Żelnowski z Bydgoszczy jest za parlamentaryzmem, lecz parlamentaryzmem zdrowym. Rząd winien oprzeć się na świadomej celu i jaknajwiększej grupie narodu.

Rząd obecny winien szukać oparcia w Sejmie drogą wzajemnego pójścia na kompromis, a przeszkody zdaje się nie są tyle natury rzeczowej co personalnej. — parlament zaś winien zrewidować swój stosunek i porzucić szukania tarę w punktach drugorzędnych. Bez względu winien rząd zarzucić taktykę zohydzenia Sejmu, gdyż i tak nastroje dołu społeczeństwa zaczynają przechylać się na stronę tego ostatniego, zwłaszcza wobec ostatnich zajęć. Umiarkowanie jednej i drugiej strony wyjdzie tylko na korzyść kraju.

P. M. G. z Krotoszyna występuje nader ostro przeciwko stronnictwom opozycyjnym, którym chodzi przedewszystkiem o władzę i radzi, ażeby posłów umieścić w koszarach, dać im wikt wojskowy i pokazać im wszystko, na lądzie i na morzu, co rząd obecny uczynił dla wielkości Polski.

P. Piotr Cebulak z Bruków w powie-

cie chełmińskim oświadcza się za rozwiązanie Sejmu, składającego się przeważnie z demagogów i ludzi niegodnych piastowania mandatu poselskiego, przy czem zaznacza, że marszałek Piłsudski powinien powołać do życia Radę Stanu, z najlepszymi znawcami życia gospodarczego wszystkich dzielnic Polski.

P. W. K. z Małego Rudnika w powiecie grudziądzkim oświadcza się przeciwko rozpisanie nowych wyborów do Sejmu, gdyż nasza ordynacja wyborcza i uświadomienie różnych warstw pozostawia wiele do życzenia.

Jakikolwiekby przebieg sprawa weźmie, interes kraju nie powinien ponieść uszczerbku.

Polska widocznie chce być krajem romantyzmu. Przysłowie powiada, że nie ma tego złego, któreby na dobre nie wyszło. Może Polska powołana jest do

wielkich rzeczy, może przez tarcia te wyłoni się wielki genjusz, który wskaże właściwe drogi demokracji i parlamentarizmu.

Chorobliwy organizm społeczeństwa polskiego koniecznie poddany być musi a chociażby ciężkiej, bolesnej, byle skutecznej operacji. Aktualną staje się diagnoza chirurga doby obecnej: że przyjdą czasy, których znamięm będzie wyścig pracy.

P. D. Maciejewski z Inowrocławia występuje przeciwko wydawaniu pie-

niędzy państwowych na cele partyjne i zbyteczne, jak na przykład na urzędy starostów grodzkich, które to urzędy daje się ludziom „z ciepłych krajów”, nieznającym naszych stosunków, na niepotrzebne emerytury, posady, wyjazdy zagranicę, przyjęcia itd.

Ludzie, którzy byli i są żołnierzami z młodych lat, nie mogą rządzić krajem i narodem. Mamy w Polsce innych ludzi zdolnych i doświadczonych. Najwyższy czas, ażeby w Polsce zapanował ład i porządek.

Pius XI. o akcji katolickiej.

List papieża do kardynała Seguray Sanez, prymasa Hiszpanji

Pius Pp. XI. Ukochanemu Synowi Naszemu pozdrowienie i apostolskie błogosławieństwo.

Radosna wiadomość, przesłana Nam w Twym pięknym liście o mającym się wkrótce odbyć w Madrycie (14—17 listopada — Red.) pierwszym narodowym kongresie Akcji katolickiej w Hiszpanji sprawiła nam wielką pociechę nie tylko dlatego, że kongres ten przyczyni się bardzo do rozwoju i wzmocnienia sprawy katolickiej, ale również i dlatego, że popierając instytucję, która Nam tak głęboko leży na sercu, ofiarujesz Nam, jak to sam piszesz, uroczysty dowód swej czci i oddania dla wspólnego Ojca wszystkich wiernych w tym jubileuszowym roku Jego kapłaństwa. My zaś, przyjmując sercem ojcowskim tę nową oznakę czci i przywiązania synowskiego ze strony Naszych ukochanych synów katolickiej Hiszpanji, chętnie skorzystamy z pomyślnej okazji, by jeszcze raz wyrazić Naszą myśl i Nasze wskazówki dla tak ważnej sprawy, będąc pewni, że czynimy w ten sposób rzecz miłą Tobie i Twym towarzyszom w Episkopacie i że w ten sposób współpracujemy z Naszą stroną dla owocności prac kongresu.

Geneza Akcji katolickiej.

Jakżeśmy to już niejednokrotnie podkreślali w dokumentach, podobnych temu, korzystając z każdej nadarzonej okazji, Akcja katolicka nie jest wcale rzeczą nową, lecz w swej istocie jest tak starożytną, jak sam Kościół, jakkolwiek w formie obecnej ukształtowała się z biegiem czasu coraz wyraźniej w latach ostatnich.

Wypływa ona z jednej strony z po-

Przed rozgrywką sejm z rządem.

Która pała marszałkowska będzie mocniejsza.

Sintair i Steeman.

16

Trzynaste uderzenie północy.

(Przedruk wzbroniony.)

(Ciąg dalszy).

Miette czytał dalej:

Powody zbrodni.

„Kilka minut przed wypadkiem pani Meriadec i jej pokojówka słyszały, że gość p. Meriadec żądał od niego czegoś bardzo natargiwy. Okazało się, że chodziło o list, który napisała pani Meriadec do p. Landry. List ten nie doszedł do adresata, według słów starej służącej p. Landry. P. Debours, sędzia śledczy, po zręcznym zbadaniu pokojówki wyciągnął od niej wiadomość, że pan Meriadec spotkał ją w chwili gdy wychodziła aby odnieść list, zmusił ją, żeby ten list oddała jemu. Od tej chwili zaczyna się dramat. Landry, który oczekiwał listu od pani Meriadec jest najpierw zdziwiony, że go nie otrzymał, potem zaniepokojony. Decyduje się pójść do domu sąsiada swego w nadziei ujżenia pani Meriadec. Ale mąż czeka na niego przy wejściu. Zaciąga go do swego gabinetu i oświadcza, że list jest w jego posiadaniu. Landry domaga się listu. Meriadec odmawia. Landry zabija go”.

Miette przerwał na chwilę lekturę. — Tak — rzekł do siebie. — Prawdopodobnie tak rzecz się miała.

Potem znów wrócił do czytania.

Sekcja zwłok.

„Zenit Brukselski” podawał też rezultat sekcji, która miała miejsce w godzinach rannych.

„Lekarz stwierdził, że p. Meriadec został ugodzony kulą rewolwerową, która mu podziurawiła lewe płuco. Ofiara zmarła po kilku minutach. Co zaś do Valby’ego, to rana w pierś, zadana sztyltem, spowodowała prawie natychmiastową śmierć. Chemik, któremu dano tę broń do zbadania stwierdził, że była zatruta.

Sekcja zwłok Valby’ego została dokonana o godz. 10 rano. Sekcja ta wykazała, że śmierć nastąpiła o godzinie 12 min. 5 do 12 min. 10 w nocy. Ofiara żyła jeszcze 12-13 minut, zatem morderstwo to zostało dokonane mniej więcej o północy. Valby został ugodzony w chwili, gdy Landry zabijał Meriadec’a lub minutę czy dwie później.

Kim był Valby?

„Dziś rano, współpracownik naszego pisma udał się do mieszkania p. Valby’ego. Otrzymaliśmy od służącej następujące szczegóły:

— P. Valby, — powiedziała nam — był kupcem zbożowym. Jego sprawy zmuszały go nieraz do wyjazdów i często zdarzało się, że nie wracał na noc.

— Czy uprzedzał o takim wypadku?

— Zawsze. Toteż byłam bardzo niespokojna, gdy się przekonałam że nie spędził nocy w domu. Z gazet dowiedziałam się o strasznym wypadku.

— Czy p. Valby miał wrogów?

— Nie przypuszczam. Zawsze słyszałam, że był ogólnie szanowany.

— Czy mieszkał sam?

— Tak.

— Czy przyjmował dużo?

— Mało. Jakkolwiek uprzejmy bardzo, był raczej skryty.

— Czy miał dużo pieniędzy przy sobie?

— Nie wiem.

— Czy miał znajomych, którzy mieszkali w okolicy Zielonego Strzelca?

— Nie wiem. P. Valby nie mówił mi nigdy, dokąd chodzi.

— Czy miał rodzinę?

— Przyznam się, że nikogo nie widziałam. Na Nowy Rok nie otrzymałam nigdy listów z życzeniami.

— Zatem p. Valby prowadził dosyć tajemnicze życie.

— Tajemnicze? — Niezupełnie. Nie ukrywał się z niczem i jestem pewna, że poszukawszy dobrze, można by się dowiedzieć, gdzie spędził wczorajszy wieczór”.

Wywiad ze służącą p. Valby na tem się skończył.

O Klaudjuszu Meriadec pisano mało. O pani Meriadec jeszcze mniej.

Machinalnie Miette rzucił okiem na ostatnie wiadomości.

Zainteresował go następujący tytuł:

KLEJNOTY KORONY CARSKIEJ
SPRZEDANE W LONDYNIE.

London, 11 maja 1927 r.

„W Londynie dużo się mówi o puszczeniu na licytację przez Sowiety

stynnych klejnotów korony carskiej. Nie po raz pierwszy rząd Sowieców prowadził pertraktacje w sprawie sprzedaży skarbow carskich. Może tym razem dojdą do skutku”.

Miette składał gazetę w chwili, gdy Sosthene Piment zjawił się w kawiarni, wiedząc, że tam znajdzie napewno detektywa. Rozejrzał się na wszystkie strony, poznał Miette’a, zbliżył się szybko do stolika, przy którym siedział, wziął krzesło, ulokował pod stołem swoje długie nogi i wykrztusił:

— Mam coś nowego!

— Znasz powody zbrodni? Ja też. Gazety o tem piszą.

— Nie. Psst! Nie chcę powiedzieć, że mogą nas podsłuchać. Ale ostrożność.

— Mów cicho, ale mów!

— Otóż dziś rano nie próżnowałem. Byłem na ulicy Zielonego Strzelca.

— Widziałeś panią Meriadec?

— Nie wszedłem wcale do domu.

— Więc gdzieżeś był?

— Nie chcę powiedzieć, że byłem na ulicy... Byłem obok.

— Obok?

— No tak, byłem u Landry’ego.

— Byłeś u Landry’ego?

— Tak... Nie to chcę powiedzieć... Zadzwoń. Otworzono mi drzwi. Jakaś starowina przyjrzała mi się z nieufnością i wpuściła do przedpokoju. Chciałem jej powiedzieć, że mam zrobić małą rewizję, gdy w końcu korytarza ukazał się jakiś dziwny człowieczek a przy nim coś... nie chcę powiedzieć że to był pies... coś w tym rodzaju...
— Więc? — spytał Miette.

(Ciąg dalszy nastąpi).

trzeby, jaką odczuwa Hierarchja kościelna, by mieć swoich współpracowników wśród wiernych katolików, z drugiej zaś z pragnienia, by w ten sposób wierni katolicy sami w swych sercach okazali i dowiedli, że chcą przez swą współpracę dobrowolną doprowadzić do pokojowego triumfu Królestwa Jezusa Chrystusa.

O tem pisał już Apostoł Narodów w swym liście do Filipensów (4, 3), żądając od swych współpracowników, by pomagali pobożne niewiasty, które w porozumieniu z nim „pracowały dla Ewangelji”.

I Nasi Poprzednicy w ciągu całych długich wieków powielekroć już zwracali się z apelem do uczynnej gorliwości wiernych, wzywając ich, stosownie do warunków czasu i okoliczności, by współpracowali z zapalem dla triumfu sprawy katolickiej; owszem, „im cięższe przychodziły chwile dla Kościoła, i społeczeństwa ludzkiego, tem goręcej wierni byli napominani, by pod wodzą biskupów bojowali święte boje i według sił pracowali dla zbawienia bliźnich” (list Piusa XI do Kard. Bertrama.)

Lecz jakkolwiek — jakeśmy to wyżej powiedzieli — Akcja katolicka w swej istocie jest tak starożytna jak sam Kościół, to jednak w swej formie obecnej ukształtowała się i zorganizowała w czasach ostatnich, według wskazań najbliższych Naszych Poprzedników i według dług dyktaw, danych już wiele razy przez Nas samych.

Natura.

Już na samym początku Naszego Pontyfikatu w encyklice „Ubi Arcano” publicznie wyjaśniliśmy, że Akcja katolicka polega na udziale wiernych katolików w apostołstwie Hierarchji kościelnej; to samo potwierdziliśmy i w innych dokumentach, wyjaśniając, że ci, którzy pracują w Akcji katolickiej „przez specjalną łaskę Bożą powołani są do spełnienia tych obowiązków, które są zbliżone do obowiązków kapłańskich, gdyż właściwie Akcja katolicka polega na apostołstwie wiernych, którzy pod przewodnictwem biskupów współdziałają z Kościołem i wypełniają pod pewnym względem jego pasterskie posłannictwo (list Piusa XI do Kardynała Van Roey.)

By jeszcze wyraźniej określić naturę Akcji katolickiej, powtarzamy tutaj raz jeszcze słowa, zwrócone do drogiego Naszego syna, Kardynała A. Bertrama, Arcybiskupa Wrocławskiego, o tej samej sprawie:

„Akcja katolicka nie tylko polega na tem, by wierni starali się tylko o własną swoją doskonałość, co jest rzeczą pierwszorzędną i bardzo doniosłą, lecz również w prawdziwym apostołstwie, dostępnem dla katolików na wszystkich szczeblach społecznych, a których myśli i czyny winny być zawsze związane z temi jakby ogniskami zdrowej nauki i wielorakiej czynnej akcji, które są kierowane i wspomagane autorytetem biskupów.

Tym więc wiernym, którzy tak się organizują, i zjednoczą, by oddać się pod rozkazy Hierarchji kościelnej, ta Hierarchja udziela jakby misji swojej, zachęcając jednocześnie i pobudzając do czynu.

Otóż tak, jak posłannictwo Kościoła, od Boga dane i hierarchicznie zorganizowane apostołstwo, podobnie i akcja tego rodzaju nie jest tylko zewnętrzną czysto, ale duchową, nie ziemską, ale niebieską, nie polityczną, ale nawskróś religijną.

Jednocześnie słusznie i sprawiedliwie nazwać ją można akcją społeczną, albowiem za cel swój ma rozszerzenie Królestwa Chrystusa Pana, przez co przyczynia się do zyskania największego dobra dla społeczeństwa, a następnie szuka i innych dóbr, które od niego pochodzą, a mianowicie tych, które należą do zadań państwowych, a które nazywamy dobrami politycznymi w tem znaczeniu, że nie są to dobra pry-

watnych jednostek, ale wspólne wszystkim obywatelom: to wszystko zaś Akcja katolicka może i powinna osiągnąć, jeżeli, kierując się prawami Boga i Kościoła będzie zawsze trzymała się zdaleka od wszelkiego rodzaju akcji partyjnej”.

Stowarzyszenia ekonomiczno-społeczne.

Na tym punkcie, który jest powodem wielu niezrozumień, musimy zaznaczyć, że stowarzyszenia, które opierają swą działalność na programie religijnym i moralnym Akcji katolickiej, a jednocześnie rozwijają swą działalność bezpośrednio na terenie ekonomicznym i zawodowym, pozostają niezależnymi na tych punktach, które dotyczą spraw czysto ekonomicznych, i są za wszelką inicjatywę i czyny tego rodzaju same od-

powiedzialne, pod względem zaś strony religijnej i moralnej, zależą od akcji katolickiej, której winny służyć jako środek do chrześcijańskiego apostołstwa.

Z tego wynika zupełnie oczywiście, że Władza kościelna nie może pomijać tych organizacji, lecz winna i wśród nich dać odczuć swój zbawienny wpływ i sprawić, by się przeniknęły zasadami chrześcijańskimi i nauką Kościoła. A w ten sposób również i Akcja katolicka, „korzystając z tych dóbr, jakie stowarzyszenia religijne i ekonomiczne mogą sobie zgotować, będzie obydwa podtrzymywać i sprawi, że nie tylko między nimi zapanauje zgoda i życzliwość, ale że obydwa wzajemnie będą ze sobą współdziałały dla wspólnego pożytku Kościoła i społeczeństwa ludzkiego”. (Tamże).

(Dokończenie nastąpi).

Sprawa ohydny morderstwa przed sądem w Sosnowcu.

Przed Sądem Okręgowym w Sosnowcu rozegrał się epilog zbrodni, którą popełnił niejaki Wojciech Kajda. Tło sprawy jest następujące:

W drugi dzień świąt Bożego Narodzenia ub. r. we wsi Dworze Biskupim, pow. olkuskiego, w domu jednego z najmniejszych gospodarzy, niejakiego Stanisława Ślusarczyka odbywała się zabawa, na którą zaproszono bliźszych krewnych i przyjaciół. Niezaproszono atoli Wojciecha Kajdę, cieszącego się niezbyt dobrą we wsi opinią. Obrażony tem Kajda, który nie lubił takiej okazji omijać, przechodząc koło domu Ślusarczyka i słysząc wesole płasy, przystanął. Po chwili odważnie wkroczył do mieszkania i zasiadłszy czołowe za stołem miejsce, począł sam się gościć, nalewając sobie jeden po drugim. Zbyt swobodnego i nieproszonego gościa nikt jednak nie chciał obrazić. Kiedy zaś kmiotek wypisywał sobie o jeden za dużo, począł się ordynarnie zachowywać,

jeden z gości niejaki Stanisław Kuchna zwrócił mu temi słowy uwagę: „Kiedy wypiliście za dużo, to siedźcie spokojnie, a jeśli nie umiecie się zachowywać, to możecie wyjść”. Kajda przystanął i spojrzał ponuro na Kuchnę. Złowrogi błysk przemknął mu przez oczy. Wyjął z za cholewy olbrzymi nóż i błyskawicznym ruchem wbił go po rękęję w brzuch przeciwnikowi. Kuchna runął nieprzytomny na podłogę, brocząc obficie krwią. Zbrodniarz momentalnie zbiegł. Nieszczęśliwca po obandażowaniu przez miejscowego felczera odwieziono w stanie beznadziejnym do szpitala św. Błażeja w Olkuszu, gdzie trzeciego dnia życie zakończył.

Za ohydny to morderstwo zbrodniarz został skazany na 4 lata więzienia z pozbawieniem praw i zaliczeniem aresztu prowencyjnego. Z akcji cywilnej zasądzono go na rzecz wdowy po zabitym na 5000 zł odszkodowania i 320 zł kosztów sądowych za prowadzenie sprawy.

Prawda o Rosji sowieckiej.

(Odczyt prof. Hoetzsch).

(Pat.) Znany rusofilski polityk poseł niemiecko-narodowy do Reichstagu prof. Hoetzsch po powrocie z Rosji sowieckiej wygłosił w berlińskim instytucie niemieckim dla badań wschodniej Europy odczyt, w którym przedstawił obecną sytuację w sowietach jako bardzo naprężoną.

W związku sowieckim — mówił prelegent — panuje głód towarowy. Ceny na artykuły przemysłowe są wprost niedostępne, co daje się we znaki przedewszystkiem rolnictwu. W miastach panuje wielki brak art. żywnościowych, a wydajność rolnictwa delka jest jeszcze od osiągnięcia poziomu przedwojennego.

Sila kupna rubla stale spada, wynosząc dziś zaledwie 1/5 część siły kupna rubla przedwojennego.

Na każdym kroku spotyka się ludzi fizycznie wyczerpanych, białych i znużonych.

Dotychczas udało się zaledwie niewielką część ludności rolniczej zorganizować na zasadzie spółdzielczości. Walka, jaką rząd sowiecki prowadzi z chłopami, ma charakter głównie polityczny, ponieważ rząd podejrzewa, że niebezpieczeństwo grozi mu przede wszystkim ze strony chłopów, natomiast nie można stwierdzić nigdzie zorganizowanej silnej kontrakcji przeciw rządowi sowieckiemu. Wśród ludności zauważyć się daje znużenie i apatia.

O Stalinie wyraził się prof. Hoetzsch, że jest on nie teoretykiem, lecz człowiekiem brutalnym, wyposażonym w silną wolę.

Wiadomości z kraju.

WARSZAWA. Katastrofa autobusowa na szosie Płock—Warszawa. Komunikacja autobusowa przynosi nam nową nieszczęścia. Wypadków z autobusami jest cała masa. Ostatni wypadek wydarzył się na szosie pomiędzy Płockiem a Warszawą. Przy mijaniu z furmanką rozbił się autobus, wskutek czego kilku pasażerów zostało ciężko pokaleczonych.

LJUBLIN. Wojna pozostawiła po sobie niebezpieczne pamiątki. Pozostałości po wojnie światowej, granaty znajduwane jeszcze tu i ówdzie, są często powodem śmierci i okaleczeń nieostrożnych ludzi. W tych dniach mieszkańcy wsł. Swiniuch w pow. horochowskim, woj. lubelskiego, 20-letni Michał Koleniuk i 12-letni A. Bondarczuk znaleźli na łąkach granat. Manipulując nim spowodowali wybuch, który zabił Koleniuka na miejscu, a Bondarczuka tak poszarpał, że odwieziony do szpitala, walczy ze śmiercią.

CZESTOCHOWA. Tragiczny wypadek na torze kolejowym. Za przejazdem Kule znaleziono na torze kolejowym człowieka bez ręki i nogi. Poszwankowanego w

stanie bardzo ciężkim przywieziono do szpitala P. Marji w Częstochowie. Jak się okazało, jest nim 19-letni Kazimierz Dudzik z Częstochowy. Pociąg obeł mu prawą rękę do ramienia i prawą nogę do biodra.

Teatr polski we Francji.

Dzięki zapałowi grona artystów polskich powstał przed 3 miesiącami stały teatr polski w Paryżu (ul. Blanche 19). Na czele zespołu stoi jako kierownik artystyczny były dyrektor teatru w Bydgoszczy p. Karol Benda, dyrektorem administracyjno-organizacyjnym jest znany artysta b. dyr. teatru garnizonowego w Bydgoszczy p. L. Brodziński. Do zespołu należą pp. W. Michałowska, Turowska, Nowakowska, Nyczówna, Ślorska, pp. Zdzitowiecki, Choroszczo, Zeromski, Andrzejewski, W. Kozikowski i inni.

Z dużym sukcesem dotychczas odegrano „Śluby panińskie” i „Dożywocie” Fredry, „Szczęście Frania” Perzyńskiego, „Sublokatorkę” Grzymały - Siedleckiego i „Legendę o oczach Boga” Zeromskiego.

Obecnie artyści wyjeżdżają na prowincję w miejscowości najbardziej zaludnione przez Polaków, niosąc słowo polskie spragnionym mowy ojczystej rodakom.

O pomnik dla ś. p. marszałka Focha.

Komitet budowy pomnika marszałka Focha postanowił zwrócić się do zarządu miasta Paryża, o zezwolenie na wystawienie pomnika na Polach Elizejskich naprzeciw gmachu Inwalidów. Projektowane jest wzniesienie posągu konnego o charakterze jaknajprostszym, otoczonego płaskorzeźbami, przedstawiającymi różne sceny z życia marszałka Focha.

Pamiętniki Biesiedowskiego.

Dziennik rosyjski „Połednie Nówosti” — organ stronnictwa kadetów, wychodzący w Paryżu, rozpoczął druk pamiętników Biesiedowskiego — byłego radcy poselstwa sowieckiego. Sądząc, z pierwszych artykułów, pamiętnik ten zawierać będzie szereg sensacyjnych wynurzeń o stosunkach, panujących w kierowniczych sferach państwa sowieckiego.

Ze świata.

Bern, 2. 12. (PAT) Rada narodowa wybrała na stanowisko przewodniczącego dotychczasowego swego wiceprzewodniczącego socjalistę Grabera.

Rzym, 2. 12. (PAT) W mieszkaniu pewnego osobnika znaleziono słynny szafir, pochodzący z pierścienia św. Piotra, skradziony ze skarbcza watykańskiego.

Kolonja, 2. 12. (PAT) Podczas uroczystości, urządzanych z okazji opróżnienia drugiej strefy Nadrenji wydarzyła się katastrofa w miejscowości Rheinbach. Podczas strzałów na wiat pękł moździerz, rozrywając dwóch robotników, zajętych jego ładowaniem.

Lourdes, 2. 12. (PAT) Odczuto tu ubiegłej nocy silne wstrząsy podziemne.

Bufallo, 2. 12. (PAT) Policja aresztowała 9 osób, podejrzanych o udział w napadzie, którego dokonano przed dwoma tygodniami na dom, gdzie odbywało się zebranie towarzyskie. Wszystkie osoby, biorące udział w tem zebraniu zostały ograbione z pieniędzy i kosztowności na ogólną sumę 400.000 dolarów.

Głęzka katastrofa kopalniana w Stanach Zjednoczonych.

Z West Frankfurt (Illinois) donoszą, że w jednej z tamtejszych kopalń nastąpił wybuch, skutkiem którego zabitych zostało 7 osób, 15 osób, znajdujących się oprócz tego w kopalni, w chwili wybuchu, wyszło z katastrofy bez szwanku.

Kiedy uruchomiona będzie nowa linja Bydgoszcz — Gdynia?

Prace koło budowy linii kolejowej, mającej połączyć Bydgoszcz z Gdynią i stanowiącej końcowy odcinek wielkiej magistrali węglowej, posuwają się w szybkim tempie. Torowisko i mosty prawie są zupełnie ukończone prócz trzykilometrowego odcinka pod Gdynią oraz przebudowywanego obecnie Gołubie—Somonino o długości 13 kilometrów. Tor kolejowy został ułożony niemal na całej długości tej linii za wyjątkiem odcinków od mostu na rzece Słupicy do Gdyni i długości 27 km i od stacji Lipowa do stacji Bąk o długości 15 km. Na odcinkach tych odbywa się obecnie układanie toru.

W roku przyszłym zamierzone jest wykończenie całego podtorza nawierzchni, Po wykonaniu tych prac linja Bydgoszcz—Gdynia zostanie uruchomiona tymczasowo dla ruchu transportowego pociągów węglowych z Górnego Śląska do Gdyni. W tym celu wybudowane zostaną potrzebne urządzenia techniczne, jak urządzenia wodne, zabezpieczające, kilka dworców i domów mieszkalnych. Uruchomienie linii Bydgoszcz—Gdynia dla przebiegu pociągów węglowych z Górnego Śląska spodziewane jest w końcu roku przyszłego.

Z WIELKOPOLSKI i POMORZA

Nowe odznaczenia.

Uzupełniając spis zasłużonych obywateli, którzy z okazji święta Niepodległości otrzymali krzyże i ordery, podajemy z najnowszego „Monitora Polskiego” dalsze nazwiska.

Krzyż oficerski orderu Odrodzenia Polski nadano **Kazimierzowi Grabowskiemu**, rolnikowi w Zbitecie pow. Wągrowiec — za zasługi na polu pracy narodowej, społecznej i około podniesienia rolnictwa; **ks. Bolesławowi Kaźmierskiemu**, proboszczowi kościoła kolegiackiego w Szamotułach — za zasługi na polu pracy społecznej i filantropijnej; **Wiktorowi Wielkopolanin-Nowakowskiemu**, inspektorowi straży granicznej w Poznaniu — za zasługi na polu pracy niepodległościowej; **Władysławowi Olszewskiemu**, staroście w Brodnicy — za zasługi na polu pracy narodowej oraz na polu administracji państwowej; **d-rowsi Janowi Szymańskiemu**, lekarzowi w Bydgoszczy — za zasługi na polu pracy narodowej i społecznej; **Bolesławowi Wybieralskiemu**, radcy krajowemu w Poznaniu — za zasługi w dziedzinie ubezpieczeń społecznych; **Walerjanowi Zapale**, naczelnikowi wydziału w Pomorskim Urzędzie Wojewódzkim — za zasługi na polu pracy społecznej oraz w służbie państwowej.

Krzyż kawalerski orderu Odrodzenia Polski nadano: **Edmundowi Józefowskiemu**, sekretarzowi pocztowemu w Zbąszyniu — za zasługi położone w powstaniu wielkopolskim oraz w służbie pocztowej; **Konstancji Kolskiej**, nauczycielce gimnazjum im. Królowej Jadwigi w Poznaniu — za zasługi na polu pracy społecznej i tajnego nauczania; **inż. Wacławowi Klemensowi Liebertowi**, dyrektorowi sp. akc. „Gazomierz” w Toruniu — za zasługi na polu pracy w Polskim Komitecie pomocy ofiarom wojny w Moskwie; **inż. Teofilowi Wdźkęnskiemu**, prezydentowi Izby Przemysłowo-Handlowej w Bydgoszczy — za zasługi na polu narodowym oraz gospodarczym; **inż. Zdzisławowi Zielińskiemu**, naczelnikowi wydziału Wielkopolskiej Izby Rolniczej — za zasługi na polu rozwoju rolnictwa ze szczególnym uwzględnieniem nasiennictwa.

WIENIEN. Jarmark. W środę, dnia 11 bm. odbędzie się w Wienieniu nad Notecią, jarmark kramny oraz na konie, bydło i trzodę chlewną. Spędzanie dozwolony.

CHODZIEŻ. Szczęśliwej drogi... Wyprowadzają się na stałe do Niemiec: Elżbieta Helman z d. Rohde, zamieszkała w Śmiłowie; Lucja Riemer z d. Pawłowska, zam. w Jeziorkach; Jaa Kurnatowski, robotnik, zam. w Stróżewicach.

Napad rabunkowy.

Z Warlubia donoszą: jacyś sprawcy włamali się do mieszkania p. E. Tessmera, niemowy, lat 60, którego zbili i zabrali 90 zł. gotówki, margarynę i chleb. Dzięki przodownikowi Ledwowskiemu udało się wysledzić sprawców, którymi są: Z. Talpa i J. Lipowski z Wielkiego Komórka.

Białośliwie.

Z posiedzenia Zw. Obrony Kresów Zachod. W niedzielę, dn. 1 bm. odbyło się w lokalu p. Andryszaka zebranie Z. O. K. Z. Sekretarz okręgowy p. Ziarnek z Miasteczka, wygłosił bardzo treściwy referat, ilustrujący przeprowadzone prace i postulaty Związku. W wolnych głosach przemawiali pp. Wiktor Kaja, kierownik szkoły, Klinkowski, Mamoń, Orczykowski, Banach, Posert Jan, Cyprych Feliks i prezes Matczyński.

Zebranie Chrześcijańsk. Demokracji. W piątek, dn. 6 bm. o godz. 5.30 wieczorem odbędzie się zebranie Chrześcijańskiej Demokracji, w lokalu p. Sowińskiego. Przemawiać będzie mówca z Bydgoszczy.

Wiec przedwyborczy do Sejmiku Powiatowego. W lokalu p. Sowińskiego odbędzie się w piątek, dn. 6 bm. o godz. 7 wiecz. wiec. w sprawie wyborów do Sejmiku Powiatowego. Przemawiać będzie delegat z Bydgoszczy.

Zebranie klubu sportowego „Stella”. W sobotę, dn. 7 bm. odbędzie się miesięczne zebranie klubu sportowego „Stella”, w lokalu p. Sowińskiego, o godz. 8 wiecz.

Zebranie miesięczne Tow. Powst. i Wojaków odbędzie się w niedzielę dnia 15 bm. w lokalu p. Andryszaka.

Pożar. W ub. tygodniu powstał pożar u rolnika p. Rojelina w Śmiłowie, którego pastwą padł chlew i stodoła z tegorocznymi zbiorami.

Przepełnił kraty w oknie i spuścił się po prześcieradle.

Międzychód, 4. 12.

Z więzienia sądowego w Międzychodzie wylamał się z aresztu śledczego Wojciech Grocholski, podejrzany o kilka przestępstw. Uciekł on z więzienia za pomocą przepiętowania kraty w oknie. Następnie spuścił się na dół na prześcieradle. Natychmiastowy pościg za zbiegiem dał na razie wynik u-

jemny. Ślady wykazują, że Grocholski uciekł w kierunku granicy polsko-niemieckiej.

Opis więźnia: ur. 23. 4. 1903 w pow. babińskim (Niemcy), kowal 1,70 m. wysoki, włosy blond, na lewej stronie szyi narostek; ubrany w stare, czarne ubranie.

Inowrocław.

Mianowanie starosty grodzkiego. Stosownie do nowych przepisów, mianowano z dniem 30 ub. m. starostą grodzkim w Inowrocławiu starostę naszego powiatu p. Ruczyńskiego.

Wykład o Wilnie. W dniach 5 i 6 bm. wieczorem, w sali „Parku Miejskiego”, znakomity mówca i literat p. Sławoj, wygłosi wykład p. t. „Wieczory z nad srebrnej Wilji”. Wykład będzie niezwykle obficie ilustrowany obrazami niknącymi, o wysokiej wartości artystycznej. Wejścia na wszystkie miejsca zaledwie po 50 groszy.

Z kin „Apollo” wyświetla dramat „Życiowe rozbitki”; „Pałac” daje „Manolescu wlamywacz”; „Stylowy” ma dramat p. t. „Sen o miłości”; „Zak” pokazuje dramat „Wieża miłości”.

Z Pol. Tow. Krajoznawczego. We czwartek 5 bm. wieczorem w sali fizyki szkoły wydziałowej męskiej odbędzie się zebranie plenarne członków Oddziału Kujaw Zachodnich Pol. Towarzystwa Krajoznawczego. Na porządku dziennym będą: komunikaty zarządu oraz wykład „O Polesiu”, ilustrowany licznymi zdjęciami. Goście na tem zebraniu mile widziani.

Rogoźno.

Osobiste. Ks. wikariusz Mielcerski z Ostrowa objął wikariat w tut. kościele parafjalnym.

Jarmark. We wtorek, dn. 10 bm. odbędzie się w Rogoźnie jarmark na bydło i konie.

Wybory do Sejmiku. W niedzielę, dnia 8 bm. odbędzie się wybory do Sejmiku Powiatów.

Z zebrania Wincentek. Miesięczne zebranie Pań Św. Wincentek a Paulo odbyło się pod przewodnictwem ks. dziekana Pomorskiego. Uchwalono urządzić gwiazdkę dla biednych. Pod koniec zebrania p. Sulikiewiczówna wygłosiła referat p. t. „Społeczna opieka szpitalna”, nad którym wywiązała się dyskusja.

Kurs sanitarny, strzelecki i gazowy organizuje w Rogoźnie Przystosowanie Wojskowe. Wykłady rozpoczną się prawdopodobnie w połowie grudnia. Kurs sanitarny będzie prowadził dr. Gerstenberger i dr. Woźny, kurs strzelecki por. Naskręt i kpt. Hatula, a kurs gazowy por. Naskręt. W powyższych kursach mogą brać udział osoby obojga płci powyżej lat 16.

Z chwili bieżącej.

Czy ministrowie taką wodą ten wulkan zaleją?

Pakość.

Z życia młodzieży. W ub. niedzielę odbyło się w salce parafjalnej zebranie miesięczne Stow. Młodzieży Katolickiej. Zebranie zagał prezes J. Jasiński, poczem zakomunikował towarzystwu, że patronat przyjął ks. prob. Kiełczewski. Po śpiewie odczytał sekretarz Sołtyński protokół z ostatniego zebrania, nast. wygłosił ks. proboszcz wyczerpujący referat o Słowianach i życiu Czech. Poruszono nast. sprawę boiska, do założenia którego przychylił się proboszcz, przyrzekając wydzierżawienie na ten cel gruntu kościelnego, leżącego między ratuszem a szkołą. Projekt ten przyjęli członkowie z radością i zgłosili się bezinteresownie do prac niwelacyjnych.

Kino-teatr. W piątek dnia 6 bm. w sali p. Klicha wyświetlany będzie wspaniały dramat sensacyjno-salonowy p. t. „Dzientelmen-wlamywacz”.

Mogilno.

Ze Stow. Młodych Polek. W ub. niedzielę odbyło się w salce parafjalnej Kasprowskiego uroczyste zebranie Stow. Młodych Polek, celem uczczenia rocznicy powstania listopadowego. Zebranie zagał patron Stowarzyszenia, ks. Sołtych, który nast. wygłosił dobrze opracowany referat o powstaniu listopadowym. Drugi referat wygłosiła prezeska Stow. Młodych Polek p. Kausówna Jadwiga, która mówiła o Emilji Plater.

Zebranie Kółka Abstynentów przy Stow. Młodzieży odbędzie się w piątek dn. 6 bm. o godz. 7.30, w salce parafjalnej u p. Kasprowskiego.

Sirzelno.

Pożar. Mieszkańcy domu p. Ogórkiewicza przy ul. Inowrocławskiej zauważyli kłęby dymu, które wydobywały się ze stajni, należącej do p. Kosielskiego. Pożar udało się szybko zlokalizować.

Z życia „Sokoła”. Dnia 30 ub. m. odbyło się w lokalu p. Bambara miesięczne zebranie „Sokoła”, połączone z obchodem 99 rocznicy powstania listopadowego. Zebranie zagał prezes p. Dałkowski, nast. p. Kaczmarek i p. Klein wygłosili odpowiednie wiersze. Treściwy referat wygłosił p. Igliński.

Wysoka.

Kradzież gęsi. Do mistrza piekarskiego p. Jędrnalika w Wysocy, niewykryci dotąd złodzieje włamali się nocą i zabrali dwie tuczone gęsi.

Rewizja domowa u p. Welnitza w Bługowcu przeprowadziła Straż graniczna, z aspirantem p. Rybarskim na czele i obłożyła aresztem dużą ilość przedmiotów pochodzenia niemieckiego.

Dzień Św. Stanisława Kostki obchodziło Tow. Młodzieży z Wysoki bardzo uroczystie. Podczas nabożeństwa wszyscy członkowie towarzystwa przystąpili do wspólnej Komunii św., poczem udali się do Domu Katolickiego na uroczystą akademię, która odbyła się w podniosłym nastroju.

Bezczelny napad. W ub. tygodniu wieczorem przy dworcu kolejki powiatowej Wysoczka, na powracającą z miasta p. Müller napadł jakiś osobnik i zażądał od niej pieniędzy. Ponięwał p. Müller stawiała opór, drab ów odebrał jej przemocą zakupione towary kolonialne i gotówkę, jaką miała przy sobie, poczem znikł w ciemnościach. Policji państwowej z Wysoki udało się wysledzić sprawcę napadu. Jest nim Kühn Józef, znany złodziej.

ZMARLI:

Ś. p. Józef Kozłowski, lat 64, w Jankowie.

Ś. p. Antonina z Leśniaków Lejewska, lat 64, w Poznaniu.

Z Torunia.

Nocny dyżur ma do dnia 6 bm. włącznie apteka pod Lwem, Rynek Nowomiejski.

Z TEATRU POMORSKIEGO.

Dnia 5 bm. o godz. 20 nieodwołalnie ostatni raz po cenach najniższych przeobrażona operetka Pawła Linckego p. t. „Gri-Gri“.

Dnia 6 bm. o godz. 20 uroczyste przedstawienie, pod protektoratem Miejskiego Komitetu Budowy Floty Narodowej. Odegrana będzie komedia Wiśniewskiego p. t. „Pieśń nad pieśniami“. Czysty dochód przeznaczony na stację „Pomorze“.

Nowy inspektor pracy w Toruniu. Kierownikiem inspektoratu pracy XI okręgu w Toruniu w miejsce inż. Grabowskiego, który przeniesiony został do Warszawy, został mianowany p. inż. K. Ossowski z Poznania.

Odnaczenia. Z okazji zjazdu mieszczaństwa polskiego i 140 rocznicy dekretowskiej odnaczeni zostali srebrnym krzyżem zasługi pp. prof. Szczepański z Podgórza i Józef Gliszczynski.

Ferje świąteczne rozpoczną się — jak nam donoszą — od dnia 21 bm.

Poświęcenie figury na Mokrem. Dnia 1 bm. odbyła się po niesporach uroczystość poświęcenia figury Serca Jezusowego, ofiarowanej przez p. Felskiego z Rynku Nowomiejskiego, do nowo budującego się kościoła. Aktu poświęcenia dokonał ks. dziekan Kozłowski, wygłaszając okolicznościowe kazanie.

Poranek muzyczny. Staraniem Opieki Rodzicielskiej przy gimnazjum męskim w Toruniu odbędzie się w Teatrze Miejskim, dn. 8 bm. o godz. 12 w południe, poranek muzyczny, z którego dochód przeznaczony jest na niezamierzonych uczniów. Na program tego tak rzadkiego u nas koncertu, w wykonaniu orkiestry symfonicznej 63 p. p. pod batutą wytrawnego kapelmistrza p. por. Grabowskiego, złożą się utwory światowych kompozytorów. Przypuszczają, iż obywatelstwo toruńskie skorzysta z okazji przysłuchania się doskonalej muzyce i połączy piękne z pożytecznym.

Gwiazdka. Dnia 22 bm. odbędzie się w salach kasyna garnizonowej gwiazdka dla dzieci członków „Rodziny Policyjnej“, podczas której dzieci otrzymają różne upominki. Protektorat nad gwiazdka objęła p. wicewojewodzina Seydlitzowa.

Zgon komendanta posterunku policji w Podgórzu. Dnia 1 bm. zmarł starszy przodownik Sylwester Walkowiak, komendant posterunku policji państwowej Toruń-Podgórze. S. p. Walkowiak służył w policji od roku 1919 i znany był z wielkiej gorliwości i obowiązkowości.

Z „Rodziny Wojskowej“. W dniu 6 bm. święta Rodziny Wojskowej, odbędzie się nabożeństwo w kościele garnizonowym.

Św. Mikołaj w „Rodzinie Wojskowej“. Staraniem Rodziny Wojskowej w Toruniu odbył się w kasynie garnizonowym obchód św. Mikołaja dla dzieci pp. oficerów, podoficerów i urzędników. Na program złożony się: przedstawienie amatorskie, przemówienie, przybycie św. Mikołaja i rozdanie prezentów.

Związek Podoficerów Rezerwy, Koło Toruń. Zebranie miesięczne odbędzie się dnia 5 bm. o godz. 19,30, w lokalu Strzelnicy przy ul. Przedzamcze.

Księga pamiątkowa Pomorza. Z okazji 10-lecia oswojonego Pomorza ukaże się księga pamiątkowa 10-lecia Pomorza, z przedmową p. wojewody pomorskiego Lamota. Księga ta zawierać będzie ogólny zarys historii Pomorza, dział samorządowy, wojskowy, komunalny, przemysłowo-handlowy, rolniczy i kolejnictwo Pomorza. Cena książki wyniesie 25 złotych. Komitet redakcyjny tworzą pp.: dow. baonu balonowego pułk. Wolszlegier, prezes Izby Rolniczej p. Esden-Tempski, radca Janowski, dyr. księżnicy miejskiej p. Mocarski, naczelnik Kuratorium szkolnego Świdzki.

Wyjaśnienie. W związku z notatką, zamieszczoną w nr. 238 „Dziennika“ o wykryciu i aresztowaniu sprytnych oszustów, którzy puszczały w obieg fałszywe weksle, na które pobierali towary, — donosimy, iż podejrzanym o współudział w oszustwie p. Ciba nie miał nic wspólnego z pozostałymi aresztowanymi.

Z Urzędu Stanu Cywilnego. W czasie od 24 do 30 listopada br. urodziło się: 16 chłopców, 12 dziewcząt, w tym 2 nieślubne (c), razem 28 dzieci. Zmarło: 2 mężczyźni, 5 kobiet, 5 dzieci, razem 12 osób. Ślubów zawarto 12.

Św. Mikołaj u harcerzy. Drużyna harcerska im. Zawiszy Czarnego w Toruniu urządza dnia 8 bm. o godz. 17 w auli gimnazjalnej obchód św. Mikołaja, na program którego złożą się: deklamacje, komedia, loteria fantowa, występy orkiestry gimnazjalnej oraz przybycie św. Mikołaja.

Przedświąteczna wenta gospodarcza. Sekcja finansowa „Polskiego Białego Krzyża“ w Toruniu urządza w niedzielę dnia 15 bm. o godz. 2 po poł. w sali parku „Wiktoria“, tradycyjną przedświąteczną wentę gospodarczą i żywi tę nadzieję, że znane ze swej ofiarności społeczeństwo toruńskie, tak jak i w latach ubiegłych, nie poskąpi swych ofiar na poparcie tak wzniosłego celu, jaki spełnia P. B. K. wśród szeregów naszego żołnierza.

Dzierżawa restauracji dworcowej w Chełmnie i bufetu dworcowego w Łasinie. Zwraca się uwagę inwalidów wojennych na ogłoszenie przez Dyрекcję Kolei Państwowych w Gdańsku publicznego przetargu na dzierżawę: a) bufetu dworcowego w Łasinie, b) restauracji dworcowej w Chełmnie, z terminem objęcia: ad a) natychmiast, ad b) 1. IV. 1930 r. Bliższych informacji; udziela Wydział Osobowy powyższej Dyrekcji w pokoju nr. 221 codziennie, prócz dni świątecznych, w godzinach od 11—13.

Skazanie redaktora „Słowa Pomorskiego“. Redaktor odpowiedzialny „Słowa Pomorskiego“ p. Madejski skazany został za umieszczenie artykułu p. t. „Echa listu sen. B. Limanowskiego“, na 300 zł grzywny, lub 20 dni więzienia, za artykuł p. t. „Bezrobocie notariuszów“ na 10 zł grzywny lub jeden dzień więzienia.

Kino „Pan“ wyświetla premierę pierwszego polskiego superdramatu obyczajowego najnowszej produkcji p. t. „Szlakiem hańby“ i ponadto nadprogram i walki atletów.

Kara za sprzedaż alkoholu w dni zakazane. Podczas przeprowadzonej w dniu 30 ub. m. obawy i przeprowadzonej przy tej okazji lustracji lokali nocnych i hoteli trzeciorzędnych, spisano 8 doniesień za wyszynk alkoholu w dni zakazane.

Obława na szumowiny miasta. Dnia 30 ub. m. przeprowadzono na terenie miasta Torunia ze współudziałem żandarmerji obławę policyjną, podczas której przytrzymało ogółem 70 osób, z tego: 32 za awantury w stanie pijanym i częściowo poszukiwanych przez policję, 14 kobiet lekkiego prowadzenia i podejrzanym o uprawianie nierządu w celach zarobkowych, oraz 24 wojskowych, poszukiwanych za dezerccję.

Okradli marynarza w lokalu. Dnia 30 ub. m. zgłosił Józef Urbaniak, bosman marynarki ze szkoły podchor. w Toruniu, że w rest. wyszynku III. Haliszewskiego skradziono mu z kieszeni marynarki 250 zł, 10 dolarów, legitymację wojskową i jeden los loterii państw.

Zwyrodniały nauczyciel skazany na więzienie. Dnia 3 bm. odbyła się rozprawa karna przeciwko nauczycielowi szkoły ludowej w Gierkowie, pow. toruński, niejakiemu Antoniemu Elasowi, oskarżonemu o czyny nierządne, jakich dopuszczał się na swych uczennicach, które też zniewolił. Rozprawie przewodniczył sędzia dr. Piasecki, oskarżał prokurator Szulc. Po przesłuchaniu świadków sąd skazał zwyrodniałego nauczyciela na 4 lata więzienia z zaliczeniem aresztu śledczego. Rozprawa była tajna.

Urzednicy państwowi nie pójdą na lep demagogów partyjnych.

Z Torunia donoszą nam:

Dnia 3 bm. odbyło się zebranie przedstawicieli zrzeszeń pracowników państwowych i samorządowych, w sprawie poprawy bytu. Obrady zgaśli w obecności przeszło 20 delegatów, reprezentujących swoje związki, p. naczelnik Zapała, którego też wybrano na przewodniczącego.

W wyniku obrad uchwalono następującą rezolucję:

1. Komisja porozumiewawcza zaprezentowanych 22 zrzeszeń pracowników państwowych i samorządowych w Toruniu zastrzegła się przeciw wszelkim usiłowaniom wciągnięcia pracowników państwowych i samorządowych w wir walk i rozgrywek politycznych, przez chęć wykorzystania sztucznych i uprawnionych dążeń do poprawy bytu.

2. Komisja porozumiewawcza zwoła ogólne zebranie pracowników państwowych i samorz. w Toruniu na piątek, dnia 6 bm. godz. 18,30 do wielkiej sali Dworu Artusa, z następującym porządkiem obrad: a) zażalenie przez przewodniczącego; b) ogólne położenie pracowników państw. i samorz. — referat p. naczelnika Zapała; c) sprawy dotyczące pracowników kolei państw. — referat delegata zrzeszeń; d) położenie urzędników samorządowych — referat delegata zrzeszeń; e) przemówienia przedstawicieli poszczególnych organizacji zawodowych pracowników państwowych i samorządowych; f) uchwalenie rezolucji zgłoszonych przez specjalną komisję, reprezentującą zastąpionych 22 zrzeszeń pracowników państwowych i samorządowych.

3. Rezolucje uchwalone na ogólnym zebraniu zostaną przedłożone p. wojewodzie pomorskiemu, jako przedstawicielowi Rządu.

4. W ogólnym zebraniu mogą wziąć udział jedynie i wyłącznie tylko pracownicy państwowi i samorządowi, a to dla podkreślenia apolitycznego charakteru zebrania. Przy wstępie na salę obowiązuje okazanie legitymacji urzędniczej.

5. Jako prezydium ogólnego zebrania wybrano jednogłośnie pp.: Walerjan Zapała, prezes Stow. Urzęd. Państw. i Samorz. — przewodniczący, Stefan Matusiak, prezes Zjedn. Kol. Polskich, Jan Ciombrowski, Zw. Pol. Nauczycieli Szkół Powsz., Aleks. Krause, prezes

Z Grudziądza.

Kalendarzyk teatralny.

Czwartek: „O czym się nie mówi“. Wszystkie bilety od 50 gr do 1 zł.

Piątek o godz. 4 „Św. Mikołaj“, o godz. 8 wiecz. „Faun“, premiera.

List św. Mikołaja. Kochane dzieciętki! Widząc, kochane dzieciętki wasz niepokój o mój przyjazd do Grudziądza, donoszę wam z radością, że już tego piątku o godz. 4 przemówię do was z sali Teatru Polskiego. Dzieciom, które wykonały moje polecenia, zawarte w poprzednich listach, rozdadać moi aniołkowie dary. Proście więc wasze mateczki, by was tłumnie w ten dzień przyprowadziły do teatru.

„Przybieżeli do choinki posłowie...“. Aktualna rewja polityczno-satyryczna, pióra znanego na Pomorzu literata-piosenkarza p. Leona Sobocińskiego, ujrzy światło kinkietów w nadchodzącą sobotę i niedzielę.

„W sejmie leży — Projekt świeży Konstytucji naszej już...“ —

oto refrain piosenki rewjowej na temat znanej koledy. Rewja p. Sobocińskiego jest zreszcie i z talentem napisaną satyrą, pełną humoru na tematy polityczne. Wystawienie tej rewji miniatur odbędzie się w sali hotelu pod „Złotym Lwem“, pod egidą fraternali artystyczno-literackiej w Grudziądzu. Jak już donosiliśmy, rewja p. Sobocińskiego będzie wystawioną równocześnie w Poznaniu. Sądzimy, że cały kulturalny Grudziądz, pośpieszy przypatrzeć się tej wesołej i oryginalnej imprezie.

Zamknięcie przejazdu przy dworcu towarowym. Przy ul. Dworcowej, za dworcem osobowym, był wolny przejazd i przejście do użytku pieszych, zdążających z dworca, czy miasta do Tuszewa. Droga tę użytkowali pracownicy zakładów „Pepege“, którzy mieszkają w dzielnicy Chełmińskiego przedmieścia. Z powodu licznych kradzieży, popełnianych na dworcu towarowym, gdzie niejednokrotnie zrywano z wagonów plomby i wykradano zawartość, władze kolejowe zamknęły tę drogę. Tuż za pocztą dworcową buduje się obecnie parkan, przy którym stanie brama, która będzie zamknięta od wieczora godz. 20 do 6 rano. Dyrekcja „Pepege“ stara się u władz kolejowych dla swych pracowników uzyskać tę drogę; będzie to jednak trudne, a to dzięki temu, że ruch nawet w nocy na tej drodze był dość poważny, podczas którego mogły się zakradać różne elementy wychodzące na obrabowanie wagonów z towarów, a następnie swobodnie zmieszawszy

się z pracownikami, idącymi od pracy z „Pepege“, udawało się im bez żadnej kontroli wy dostać poza obręb terenu kolejowego. Mimo, że na tym terenie było 6 stróżów nocnych, kradzieże się mnożyły. Przy zamknięciu tej drogi stráže będą zlikwidowani. Jak się dowiadujemy z miarodajnego źródła, zamknięcie tej drogi nastąpi od 1 stycznia 1930 r.

„Apollo“ wyświetla wielki współczesno-religijny film w 10 aktach p. t. „Deszcz róż“. Porządek przedstawień nast.: w czwartek tylko o godzinie 4, w piątek i sobotę o godz. 4, 6,30 i 8,30, w niedzielę po raz ostatni o godz. 2, 4, 5,30, 7 i 8,30.

O uregulowaniu ruchu ulicznego. Przy Rybim Rynku od ulicy Ogrodowej wystawiła elektrownia miejska znaki ostrzegawcze dla wozów, aut i t. p., jadących ulicą Ogrodową, ostrzegające, że tramwaj się zbliża. Jest to sygnał automatyczny, który w ruch sam się wprawia, gdy się zbliża tramwaj z jednej lub drugiej strony. Sygnał wtedy oświetla się i występuje napis: „Stój! tramwaj się zbliża!“. Elektrownia miejska postawi wkrótce taką latarnię przy ul. Groblewej, a byłoby także dobrze, aby na zbiegu ulic: Staro-Rynkowej i Starrej, oraz Długiej takie sygnały automatyczne się pojawiły.

Pod adresem Teatru Miejskiego. Na szlaku linii tramwajowej umieściła dyrekcja Teatru Miejskiego. tabliczki z repertuarem scenicznym. Jedną taką tabliczkę wisi na słupie tramwajowym przy ul. 3 Maja. Dobrzeby było, aby na całej naszej dość długiej linii tramwajowej, były wywieszone takie tabliczki, dla informacji publiczności.

Wieczornica sokola ku czci powstania listopadowego. „Sokol“ I. urzędują w niedzielę, 8 bm. uroczysty obchód ku czci powstania listopadowego, w sali „Tivoli“. Początek o godz. 19-ej. Na program składa się: prelekcja p. prof. Bałuchowskiego, koncert oddziału mandolinistów, deklamacje i przedstawienie amatorskie. Szan. Obywatelstwo, życzyliwie Sokolstwu, jak najprzejrzymiej zaprasza się na tę wieczornicę.

„Gryf“ wyświetla potężny dramat „Przed wyrokiem“ i szampańską komedię „Bobus bokserem“.

„Orzeł“ doskonałą komedię „Panienka z czarem na pokaz“ i farsę „Młodzieniec z temperamentem“, prócz tego tygodnik Metra Goldwin nr. 10.

„Apollo“ Wielki film francuski p. t. „Kwiat Wschodu“. Bogaty nadprogram.

Sekcja mandolinistów „Sokoła“ I w Grudziądzu. Lekcje odbywają się regularnie co poniedziałek i środę o godz. 7 wiecz. w restauracji Teatru Polskiego, gdzie przyjmuje się także zapisy nowych członków.

Chełmno.

Osobiste. Starosta Ossowski rozpoczął z dniem 2 bm. swój miesięczny urlop wypoczynkowy. Zastępuje go referendarz p. Skapski.

Państwo Franciszek i Marja Karczewscy, ogólnie szanowani obywatele chełmińscy obchodzili w ub. czwartek 50-lecie swego pozycia małżeńskiego.

Koncert p. Korsakowej. Pani Natalia Korsakowa, pianistka zawitała do naszego grodu, gdzie w ub. niedzielę w auli gimnazjum męskiego dała koncert, który cieszył się powodzeniem.

W „Tygodniu Dziecka“ w czasie od 30. 9. do 7. 10. 28 r. zebrano z różnych imprez 1360,28 zł. Do komitetu wojewódzkiego wysłano 466,83 zł, pozostało w Pow. Kom. Kasie Oszczędn. 893,46 zł. Odsetki za rok 1929 — 29,14 zł, ogółem 922, 60 zł. Wydatki na kurację dzieci 840 zł, w kasie pozostało 82,60 zł.

Zderzenie autobusu z samochodem. Samochód osobowy, należący do p. Granowskiego z Chemna zderzył się pod Grubnem z autobusem kursującym pomiędzy Wąbrzeźnem a Chełmnem. Oba samochody zostały uszkodzone. Wypadku z ludźmi nie było.

Przedstawienie amatorskie. Stow. Młodzieży żeńskiej odegra w niedzielę, dnia 8. bm. w święto Matki Boskiej przedstawienie w sali Strzelnicy sztuce teatralną p. t. „Licytacja obrazu Matki Najśw.“, obrazek sceniczny w 3 aktach.

Rojewo.

Z Urzędu Stanu Cywilnego. Od 1 listopada do 1 grudnia zanotował tut. Urząd Stanu Cywilnego ośm urodzin, trzy śluby i dwa zgony.

Baczność, śpiewacy. W niedzielę, dnia 8 bm. o godz. 4 po poł. odbędzie się zebranie miesięczne Tow. śpiewu „Chopin“, w lokalu prezesa p. H. Zielińskiego.

Szkodliwa działalność. Smutny bardzo objaw zauważyć można w naszej wiosce, a mianowicie znalazły się jednostki, które zamiast cieszyć się, że pracą społeczną na wsi ma wielu zwolenników, rzucają kalumnje na tych, co tą pracą kierują.

Chełmża.

Nominacja. Reskryptem ministerjalnym nadany został zasłużonemu około rozwoju gimnazjum państwowego w Chełmży, p. dyrektorowi Boninowi tytuł profesora.

Cześć pieśni! W dn. 2 bm. odbyło się w hotelu Pomorskim zwyczajne zebranie Tow. śpiewu „Echo“, które zgaśli prezes rektor p. Skański. Na zebraniu omawiano wewnętrzne sprawy towarzystwa.

Kino „Stylowe“ wyświetla potężny dramat morski p. t. „Płonący okręt“; nadprogram wspaniała 2-aktowa komedia.

Kino „Krystal“ wyświetla wspaniały dramat p. t. „Piraci wielkiego miasta“. Nadprogram arcyzabawna komedia w 2 aktach p. t. „Pechowy lekarz“.

W pierwszych

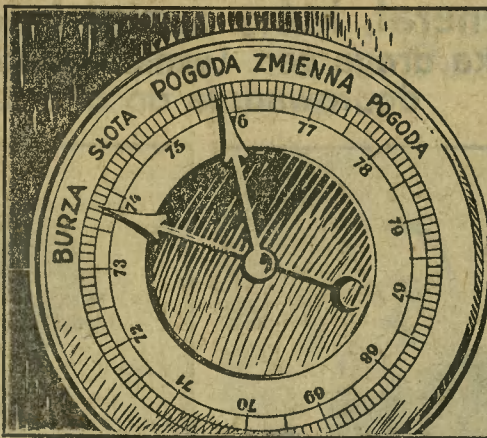
10-ciu latach

winna każda matka dziecko swe myć i kąpać tylko za użyciem czystego łagodnego

MYDŁA DLA DZIECI NIVEA

Dziecko, będzie jej za to wdzięczne, gdyż zaoszczędzi sobie w przyszłości wiele kłopotów o zachowanie dobrej cery. Mydło Nivea jest wyrabiane według przepisów lekarskich specjalnie dla wrażliwej skóry dziecka.

Cena : Zł. 1.50

Barometr spada:

deszcz, wichura, śnieg!

KREM NIVEA

ochrania skórę, ponieważ jest to jedyny krem zawierający skórę pokrewny euceryt; na tem właśnie polega jego osobliwa skuteczność.

Pudełko po Zł. 0.40, 0.75, 1.40 i 2.60
Tubki po Zł. 1.35 i 2.25

Wyrób krajowy firmy PEBECO,
sp. z o. odp. w Katowicach

9171

KRONIKA

Bydgoszcz, dnia 5 grudnia 1929 roku.

KALENDARZYK.

Dziś: Sabby, Łucjusza, Kryspiny.
Jutro: † Mikołaja bisk., Bionizji.
Wschód słońca: godz. 7.55.
Zachód słońca: godz. 15.46.

DYŻUR APTEK:

od 1 do 8 bm. mają
Apteka „Pod Niedźwiedziem”,
Apteka „Pod Koroną”.

— Muzeum miejskie przy Starym Rynku otwarte codziennie od godz. 10—4, w niedziele od godz. 11—2.

Obecnie w Muzeum wystawa jesienna artystów z Pomorza i Nadnotecia.

TEATR MIEJSKI.

Dziś operetka Lehara „Ziemia uśmlechu” która na ostatnim niedzielnym przedstawieniu odniosła znowu niebawomy sukces, czego dowodem wypełniona widownia teatru i niemilkące oklaski dla znakomych wykonawców.

W niedzielę w południe o godz. 1-ej, bajka w 4 aktach J. Warneckiego „Cudowny pierścień”. Bilety w kasie teatru miejskiego.

Zakupy świąteczne w firmie: „Czesanka” ul. Gdańska 157 — Pl. Wolności 1 32963
Materiały damskie i męskie — Jedwabie Wykwintna konfekcja damska

są dla kupujących prawdziwą gwiazdką! 15% rabatu przy gotówce, prócz tego wartościowy podarek darmo przy większych zakupach.

Przed kilku dniami kapitalnie przorządowa „Gazeta Polska” przyniosła wiadomość, że koleje państwowe za pierwszą połowę listopada wykazały dochód o 3 miliony wyższy, niż w tym samym czasie w październiku. Naturalnie organ sanacyjny snuje z tego wnioski o poprawie sytuacji gospodarczej itd.

Tego samego dnia zaciekle opozycyjna „Gazeta Warszawska” uraczyła swych czytelników wiadomością, że dochody kolei państwowych za pierwszą połowę listopada w porównaniu z pierwszą połową października skurczyły się o 700.000 zł, wskutek czego kasom kolejowym brakło nawet pieniędzy do bieżących wydatków za dostawy.

Gdzie prawda? Mniejsza o nią. Leży prawdopodobnie gdzieś w pośrodku. Chodzi tu jednak o powagę drukowanego słowa, o prestiż dziennikarski. Bo cóż pomyśli sobie czytelnik, jeśli obie te gazety wpadną mu w ręce?

Można się różnić co do ilości zabitych podczas wybuchu wulkanu. Można podać fałszywą cyfrę o wysokości jakiegoś spadku. Nie jest wykluczoną mistyfikacją na temat morderstwa, które wcale nie zaszło. Są to informacje brane z mniej lub więcej pewnych źródeł. Ale bilans kolejowy za pewien okres czasu? Tej wiadomości nie czerpie się z różnych zawodzących nieraz protokołów policyjnych lub publicystycznych agencji. Na to redakcja dostaje lub może dostać do rąk dokument urzędowy, i ten jest jej źródłem informacyjnym. Mamy więc w tym wypadku do czynienia z oczywiście fałszywym „Gazety Polskiej” albo „Gazety Warszawskiej”. Może ta pierwsza chciała sytu-

ację opromienić, może ta druga pragnęła wywołać pesymistyczny nastrój.

To im wolno — ale nie takimi środkami. Nie środkami, które są ordynarnem, łatwym do skontrolowania kłamstwem. Taka broń jest tolerowaną na Nalewkach, a nie może być tolerowaną na łamach poważnej prasy. Bo oba wymienione organa mają pretensje do okrutnej powagi i — prawdomówności.

Podrywa się u nas autorytet państwa w różne, nieraz bardzo łobuzerskie sposoby. Ale fałszować ad hoc cyfry w sprawozdaniach ministerstwa kolejowego, to już za daleko posunięta niesumienność i bezczelność.

Państwu te fałszerstwa in plus czy in minus ani nie pomogą, ani nie zaszkodzą. Ale niszczą powagę prasy, z którą to powagą i tak jest u nas bardzo krucho.

— Osobiste. P. Jan Tabeau, b. absolwent tutejszego gimnazjum humanistycznego, syn p. radcy Tabeau, uzyskał na politechnice gdańskiej dyplom inżyniera budowy maszyn.

Dyplom i tytuł magistra nauk ekonomiczno-politycznych uzyskała na Uniwersytecie Poznańskim p. Zofja Radajewska-Ostrowska, córka znanego i ogólnie szanowanego wśród kół prawniczych em. prezesa Senatu Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, p. Wacława Radajewskiego, a żona p. prof. Wincentego Ostrowskiego z Bydgoszczy.

— Ferje świąteczne w szkołach. Tegoroczne ferje świąteczne w szkołach średnich trwać będą od 21 bm. do 3 stycznia 1930 r., a w wyższych zakładach naukowych od 15 b. m. do 8 stycznia 1930 r.

— Wykłady Powszechne Uniwersytetu Poznańskiego. W niedzielę, 8 bm., wygłosi w auli gimnazjum humanistycznego przy ulicy Grodzkiej o godz. 5-tej po poł., prof. Zukowski, lektor uniw., wykład p. t. „Czem różni się kultura rosyjska od polskiej?”. — Wstęp po 0,50 zł, dla młodzieży i wojskowych po 0,20 zł.

— Obchód gwiazdkowy Warmjaków i Mazurów odbędzie się w niedzielę 15 bm. o godz. 3,30 po poł. w sali „Pod Lwem” (dawniej „Ognisko”) przy ul. Jagiellońskiej nr. 71. Program bardzo urozmaicony. M. in. wystawiony będzie specjalnie na obchód ten napisany przez p. Stanisława Borunia utwór p. t. „A przyjdzie cud...”

— Polski Czerwony Krzyż składa niniejszem serdeczne Bóg zapłać za ofiarę złożoną przez kina: Krystal zł 250, Nowości zł 150, Marysienka zł 100, Corso zł 50. Równocześnie dziękujemy kawiarniom „Pod Oriem” zł 25, Savoy zł 25.

— Zarząd „Halki” wyjaśnia, że ze śpiewem solowym, wykonanym podczas Mszy św. w kościele Klarysek w dniu 24. XI. z okazji obchodu Mieszkaństwa niema nic wspólnego, śpiewała bowiem osoba, do Towarzystwa nienależąca.

— Tow. śpiewu „Odrodzenie” Bielawy urządzi w niedzielę 8. bm. w sali p. Ferenca przy ul. Senatorskiej 76 „Wieczór pieśni” połączony z występem chóru, odegraniem 2 sztuk teatralnych itp. Początek o godz. 6 wiecz. Czysty zysk przeznaczony na opłacenie orkiestry gwiazdkowej z którą towarzystwo zamierza wystąpić w czasie święta Bożego Narodzenia.

Wielki rozwój nowego Towarzystwa Właścicieli Domów.

Nowe Towarzystwo właścicieli nieruchomości, mieszczące się w lokalu przy ul. Jezuickiej 7/8 na I. p. rozwija się nadzwyczajnie. Kiedy w dn. 15. X. w dwóch obszernych pokojach urzędował sam adwokat, to obecnie urzęduje dwóch adwokatów i dwóch sekretarzy, stenotypistka oraz jeden z członków zarządu. Codziennie zgłasza się taka ilość nowych członków z Bydgoszczy, z Solca Kujawskiego, Fordonu i innych miejscowości, że czasem w lokalu Związku nie można się poruszać od ścisiku.

Nic dziwnego, bo wszyscy właściciele domów mając zaległe sprawy, których przez 9 lat nie mogli z miejsca ruszyć, obecnie z radością przyjęli wiadomość o stworzeniu takiej instytucji, gdzie nareszcie znaleźli pomoc tak upragnioną.

Za zapłatą członkowską można otrzymać nie tylko dobrą poradę prawną, czy techniczno-budowlaną, której udziela inż. Piszczyk, ale regulować hipotekę, zawrzeć kontrakt z lokatorem, wnieść i prowadzić proces w Sądzie, każdy właściciel nieruchomości wpisuje się do Związku.

Jeszcze przed gwiazdką zarząd zwołał walne zebranie, na którym będzie omawiana sprawa pożyczek długoterminowych na nieruchomości oraz Spółdzielnia Budowlana. To też im kto wcześniej wpisze się do Zw. Właścicieli Nieruchomości, tem więcej skorzysta.

Członkiem być może właściciel z Bydgoszczy, jak i z całego okręgu nadnotecckiego.

Przed wyborami do bydgoskiego sejmiku powiatowego.

W dniu 8 grudnia odbędą się wybory do sejmiku powiatowego. Powiat bydgoski wybiera 28 przedstawicieli, którzy decydować będą o gospodarce samorządowej. Głosowanie odbędzie się okręgami. Okręgów jest pięć. Zgłoszono kilka list. Na czele tzw. **Polskiej Listy Rolniczej** kandydują w poszczególnych okręgach pp. Letke z Trzyszczy, Rybicki z Łęgowia, Dudziński z Gościeradza, Chmara z Wiskitna i Alkiewicz z Kasprowa. Osobne listy zgłosiła prawie wszędzie **Narodowa Partja Robotnicza** (Pałędzki z Łącznicy, Zakęć z Kotomierza, Górski Jan z Koronowa, Malicki z Trzemiętowa i Rossa ze Ślesina). **Oddzielnie** idą pp. Radziwiński z Potulic i ks. Hamerski z Wtelna.

Lista rolnicza (sanacyjna łącznie z Piastem, a w okręgu Wierzchucin nawet z N. P. R.) ma numer 1, lista N. P. R. i Zjednoczenia Zawodowego Polskiego w okręgu, w którym kandyduje p. Pałędzki ma numer 3, w innych zaś okręgach nr. 2.

Pan **Marceli Sukowski** z Kruszyna, figurujący na liście p. Letkego, przybył dziś do redakcji i złożył oświadczenie, iż mimo wyraźnego zrzeczenia się kandydatury z tej listy, umieszczono go na niej **wbrew jego woli**.

Potworny czyn zwyrodniałego osobnika.

Dnia 3 bm. o godzinie 12,30 w południe do przechodzących polem należącym do Lloyd Bydgoskiego, pomiędzy ulicami Wiślaną a Łowicką, 14-letniej Heleny F. i 10-letniej Heleny Dz., przystąpił jakiś osobnik, który pod pozorem, że dziewczyny przechodziły miejscem zakazanym i uszkodziły napisy na tablicach kolejowych, chciał ich rzekomo zapisać do kary. W tym celu kazal im udać się za sobą, i wyprowadził ich aż do lasu w Jasińcu, gdzie rzucił się na 14-letnią F. i mimo krzyku obojdwóch dziewczyn i oporu, dokonał na niej defloracji, poczem zbiegł do lasu w niewiadomym kierunku.

Praca u Wojaków na Wilczaku. Dnia 2. bm. odbyło się zebranie Wojaków na Wilczaku w sali p. Kleinerta pod przewodnictwem prezesa p. Marciniaka. Sprawozdanie protokolarne z ub. zebrania zdał sekretarz p. Zawadzki. Porucznik p. Szymański wygłosił bardzo obszerny referat na temat: „Reorganizacja towarzystw”. W referacie swym referent uzasadnił, że towarzystwa wojaków mianujące się P. W. i W. F. nie sprostają swym zadaniom, ponieważ nie są organizacją P. W., ale towarzystwem zabaw, wycieczek i pogawędek, a dla państwa nie przynoszą tej korzyści, jaką z samej nazwy winny przynosić — czyli, że nie są w całym słowie znaczeniu — armią rezerwową. Z tej racji należy taką organizację zreorganizować. Nad referatem wyłoniła się ożywiona dyskusja, w której przemawiali pp.: Deja, Arnknecht i in. Towarzystwo przyjęło wywody prelegenta do wiadomości i na przyszły zjazd obwodowy, jak i okręgowy przygotowuje odpowiednie wnioski. Następnie przyjęto kilku nowych członków. Komendant p. Wyzajuk odczytał rozkazy zarządów obwodowego i okręgowego, również zdał sprawozdanie z marszu obwodu. Ref. ośw. p. Bysikiewicz podał do wiadomości, że biblioteka zorganizowana przez niego, która posiada dość pokaźną liczbę książek, jest czynną i znajduje się w lokalu „Złoty Róg”. Prezes w końcu zawiadomił, że gwiazdka odbędzie się 30 grudnia br. a bal maskowy uchwalono na 5 stycznia. Roczne sprawozdawcze zebranie naznaczone na 13 stycznia.

— **Jutro św. Mikołaja** — dzień, na który z niecierpliwością oczekują nasi milusińscy przez cały rok, gdyż święty ten nader troskliwie zwykł pamiętać o nich. By dobrego świętego nie obciążać zbyt — obowiązkiem rodziców jest dopomóc mu w miarę zasięg dziecięcy, własnego humoru no i... kieszeni. W czasach dzisiejszych, gdy żyjemy pod znakiem oszczędności oraz powszechnego braku gotówki — najtańszym i najpraktyczniejszym podarkiem jest dobra książka, która przedstawiając ze strony zewnętrznej podarek nader gustowny i estetyczny, kształci zarazem umysł dziecka, zachęca je do dalszego zdobywania wiedzy, tak bardzo potrzebnej dzisiaj każdemu. Na podarek książkowy zdobyć się może niemal każdy, nie czyniąc uszczerbku w swym budżecie, gdyż za kilkadziesiąt groszy można nabyć piękną książeczkę obrazkową, a za kilka złotych dostanie się pokaźną książkę w ozdobnej oprawie i z ilustracjami. Jeśli kto nie wierzy — radzimy mu przekonać się osobiście w księgarni Braci Bażańskich, której bogato udekorowane wystawy już samym swym wyglądem zachęcają każdego do wkroczenia w zaklęty świat słowa drukowanego.

— **Kradzież płaszczu.** Pani Gryszczance Agnieszce, zamieszkałej przy ulicy Kujawskiej nr. 92 nieznanymi złodziej skradł jej z przedpokojku mieszkania płaszcz damski.

Odkurzacze

Froterki

Filtry

WARSZAWA, Krak. Przedmieście 4.

7882

— **Z działalności B. B.** We wtorek dnia 2-go bm. odbyła się w sali Strzelnicy t. zw. akademja poselska B. B., której przewodniczył nowy prezes zarządu okręgowego B. B. p. dr. Kazimierz Szymanowski. Referaty wygłosili posłowie Tomczak, Mazurkiewicz i Polakiewicz. Zebranie odbyło się bez przeszkód.

— **Dopłaty do biletów kolejowych na bezrobotnych.** Stała opłata pobierana przez P. K. P. przy przewozie osób na bezrobotnych doliczana jest do opłaty za przejazd w wysokości 10 groszy od każdego zaczętych 5-ciu złotych ceny biletu. Dopłata ta ma być obecnie w kalkulowana bezpośrednio do cen biletów uwidocznionych w tabelach opłat.

Usunie to narzekania podróżnych, iż ceny pobrane za bilety nieodpowiadają cenom wywieszonym koło kas kolejowych, co najczęściej zdarzało się dzięki temu, że podróżny nie doliczał do ogłaszanej ceny dopłaty, na bezrobotnych. Termin wejścia w życie tego zarządzenia nie został jeszcze ustalony.

— **Kino szkolne w szkole wydziałowej męskiej** urządzi przedstawienia naukowo-rozrywkowe w sobotę i niedzielę, 7 i 8 bm. z następującym programem: 1) **Tatry** (2-ga serja); 2) **Kakao i herbata**; 3) **„Tragedja łodzi podwodnej”** w 10 aktach. Film ten ilustruje najbardziej osobliwe przygody, jakie doznał w swym życiu, niedościgniony Harry Peel; 4) **Komedyjka**. — Porządek zwiedzeń: sobota o godz. 3-ciej: szkoły powsz., wstęp 15 gr; o godz. 5-tej: młodzież żeńska, wstęp 20 gr; niedziela o godz. 2,30: niższe klasy szkół średnich, wstęp 20 gr; o godz. 4-tej: wyższe klasy szkół średnich i wydz. męska, wst. 20 gr; o godz. 5,45: wyższe klasy gimnazjalne, wstęp 30 gr.

— **Nowy chodnik.** Wreszcie magistrat przystąpił do ułożenia tak potrzebnego chodnika przy ulicy Bernardyńskiej od strony szkoły rolniczej, począwszy od mostu Bernardyńskiego do ulicy Toruńskiej. Brak chodnika w tem miejscu dawał się dotkliwie odczuwać przechodniom, gdyż podczas śloty tworzyły się tam kałuże nie do przebycia.

— **Wypadek autobusowy na szosie między Zielonczym a Strzelewem.** Dnia 2 b. m. o godz. 8 rano na szosie między Zielonczym a Strzelewem, zdarzył się wypadek autobusowy, który szczęściem tylko nie pociągnął za sobą groźniejszych następstw.

Autobus p. Edwarda Blocha, zam. w Bydgoszczy, kursujący między Bydgoszczą a Wyrzyskiem, kierowany przez szofera Feliksa Wojciechowskiego, wywrócił się na szosie pod Strzelewem, skutkiem czego kilku pasażerów odniosło lżejsze okaleczenia. Powodem wywrócenia się autobusu było podobno pęknięcie opony. Dochodzenia w toku.

— **Kradzież wózka.** Dnia 3. bm. jacyś nieznanymi sprawcy, skradli p. Antoniemu Rucińskiemu, zamieszkałemu przy ulicy Kujawskiej nr. 78, wózek ręczny, wartości kilkudziesięciu złotych.

Generał, który został księdzem. Kalwaryjska droga gen. Leśniobrodzkiego, która go doprowadziła do ołtarza.

Niezwykle muszą być koleje losu tego człowieka, który zamienił błyszczący mundur generała na skromną sutannę księdza. Z okazji cyklu odczytów, jakie wygłosi w Bydgoszczy ks. Leśniobrodzki, poniżej podajemy krótki zarys jego przebieg i przeżyć.

Pochodzi on z rodziny mającej, posiadającej dobra ziemskie na Krymie. Ojciec ks. Leśniobrodzkiego był dowódcą 5 pułku dońskich kozaków, stacjonującego pod Kalszem. Ożeniwszy się z Polką, musiał opuścić Kalsz i przenieść się do innego pułku w głąb Rosji.

Syn poszedł w ślady ojca i również wybrał karierę wojskową. W krótkim stosunkowo czasie, po uzyskaniu stopnia oficera liniowego w różnych pułkach kawalerji, wyruszył ks. Leśniobrodzki na wielką wojnę, podczas której zostaje kilkakrotnie ranny i awansuje na generała d-cę czeczeńskiej dywizji kawalerji.

W roku 1917 imperjum rosyjskie wali się w gruzy, a szybki rozkład ogarnia najświetniejsze pułki carskiej armji. Wraz z innymi wtrącają bolszewicy gen. Leśniobrodzkiego do więzienia w Bychowie, w którym dręczony, przetrwał 5½ miesiąca. Dzięki przybocznemu oddziałowi gen. Kornitowa wyostał się gen. L. na wolność, udając się na Kaukaz, gdzie dowodził oddziałami gen. Denikina, walczącymi z bandami czerwogwardystów. Mszcząc się na gen. Leśniobrodzkiego za dowodzenie oddziałami białej gwardji, porwali bolszewicy jego żonę, a 3-letniego syna rozstrzelali na miejscu.

Widząc bezskuteczność ruchu wojskowego przeciw Sowietaom, opuszcza gen. Leśniobrodzki Rosję i dzięki pomocy konsula polskiego Srokowskiego w Odessie, wyjeżdża do Polski. Tu, po złożeniu przepisanych egzaminów zostaje początkowo księdzem prawosławnym i kapelanem arcybiskupa Jerzego, który — jak wiadomo — dążył do pogodzenia kościoła wschodniego z rzymsko-katolickim. Po zamordowaniu arcybiskupa Jerzego przez przeciwników tej akcji, ks. Leśniobrodzki przechodzi na katolicyzm.

W dniach 5, 6, 7 i 8 bm. w Resursie Kupańskiej b. generał rosyjski, a obecnie ks. Leśniobrodzki wygłosi szereg odczytów.

Widząc bezskuteczność ruchu wojskowego przeciw Sowietaom, opuszcza gen. Leśniobrodzki Rosję i dzięki pomocy konsula polskiego Srokowskiego w Odessie, wyjeżdża do Polski. Tu, po złożeniu przepisanych egzaminów zostaje początkowo księdzem prawosławnym i kapelanem arcybiskupa Jerzego, który — jak wiadomo — dążył do pogodzenia kościoła wschodniego z rzymsko-katolickim. Po zamordowaniu arcybiskupa Jerzego przez przeciwników tej akcji, ks. Leśniobrodzki przechodzi na katolicyzm.

Widząc bezskuteczność ruchu wojskowego przeciw Sowietaom, opuszcza gen. Leśniobrodzki Rosję i dzięki pomocy konsula polskiego Srokowskiego w Odessie, wyjeżdża do Polski. Tu, po złożeniu przepisanych egzaminów zostaje początkowo księdzem prawosławnym i kapelanem arcybiskupa Jerzego, który — jak wiadomo — dążył do pogodzenia kościoła wschodniego z rzymsko-katolickim. Po zamordowaniu arcybiskupa Jerzego przez przeciwników tej akcji, ks. Leśniobrodzki przechodzi na katolicyzm.

W dniach 5, 6, 7 i 8 bm. w Resursie Kupańskiej b. generał rosyjski, a obecnie ks. Leśniobrodzki wygłosi szereg odczytów.

— **Uważać na kartofle w workach.** Zdarzają się coraz częściej wypadki, że wieśniacy i różni handlarze, sprzedający kartofle w workach, syją na wierzchu kartofle dobre, a na spód dają jakieś wybiarki nie do użytku. Ostrzega się więc kupujących, aby bacznie zwracali uwagę na te kombinacje wieśniaków, a o każdym spostrzeżonym wypadku takiego nadużycia, donieśli niezwłocznie władzom policyjnym.

— **Czy płaszcz?** W komisariacie IV, przy ulicy Wileńskiej 3, znajduje się płaszcz męski popielaty, na ciemnej podszewce, pochodzący z kradzieży. Właściciel zechce się zgłosić po odbiór płaszcza.

— **Za kradzież drobin i rowerów** ujęto małżonków Słabych, zamieszkałych przy ulicy Toruńskiej, których odstawiono do dyspozycji sądu.

Ucieczka literatów i malarzy z Bydgoszczy. Jakich warunków zewnętrznych wymaga twórczość naukowa i artystyczna. — Z za kulis Muzeum Miejskiego.

Po powrocie Bydgoszczy na łono państwa polskiego powstała tu względnie liczna kolonia literacko-artystyczno-dziennikarska. Z dziennikarzy publicystów zamieszkali tu śp. Ludwik Masłowski, śp. Chołoniewski, i mieszka jeszcze inż. Michał Lempicki. Mieszkał, ale wyprowadził się obecny laureat nagrody literackiej Poznania baron Józef Weysenhoff. Jedną nogą już w Warszawie, a drugą jeszcze w Bydgoszczy stąpa ceniorny krytyk, autor komedji z powodzeniem niebawem wystawianych Adam Grzymała Siedlecki. Malarze tworzyli chyba najliczniejszą rodzinę, a jak niewielu ich zostało? — Co spowodowało to masowe uchodźstwo? Sądźmy, że wielką rolę odgrywały niekorzystne warunki zewnętrzne. Dawniej kościół był przemożnym opiekunem ludzi twórczej pracy umysłowej. Klasztory były kooperatywami uczonych i artystów, którzy będąc kapłanami, jednak mieli możliwość pisania dzieł, malowania obrazów. Klasztory tak były budowane, aby wrażliwych nerwów pracującego nie urażał turkot wozów, wycie psa, wrzask woźniców na leniwe woly, mycie garnków, ćwiczenia gam przez niemuzykalne osoby pod i nad głową. Idźcie i podziwiajcie zabudowania pojezuickie w Bydgoszczy, w których dziś mieści się magistrat. W porównaniu z tem budownictwem uczonych mnichów wsteczniectwem są gimnazjalne budynki z pruskich czasów.

Kto myśli dziś o kooperatywie uczonych, literatów? Kto pobuduje pracownie z dużymi ścianami? szklanymi malarzowi? Kto stworzy ośrodek dla nauczycieli, literatów,

dziennikarzy, gdzieby każdy miał odpowiednio rozplanowane mieszkanie z doskonałą izolacją, a w tem mieszkaniu jeszcze bardziej izolowaną pracownię z szafami do książek w murze, telefonem, radio-aparatem i widokiem na jakiś tam park, czy ogród choćby miniaturowy, ale godny takiego artysty, jakim jest dyrektor ogrodów miejskich p. Guentzel?

Zaczynają się dziać rzeczy niewesołe w Bydgoszczy.

Oto w Muzeum miejskiem powstała galerja obrazów, a nad tem ma czuwać archeolog. Jako członek deputacji muzealnej wykazywałem, że nadawałyby się historyk sztuki z wykształceniem filozoficzno-estetycznym, jakim np. poprzedni dyrektor, dr. Tadeusz Dobrowolski. I pytałem się decernenta muzealnego inż. Janickiego, który mianuje się „zarządem” M. M., korespondując i kupując z handlarzami obrazów, dlaczego kupuje obrazy, skoro archeolog ma stanąć na czele muzeum? „A bo wystawa obrazów ściągają widzów” — odparł p. inż. Janicki. A jeśli ten archeolog będzie również posiadał komplet żurnali mód z ubiegłych lat 20 i na tej podstawie wmawiał sobie znawstwo malarstwa, jeśli ponadto pomyśli, że inż. Janicki kopie rowy pod rurki drenowe, może więc połączyć przyjemne z pożytecznym i bawić się w archeologa, a archeolog w historyka sztuki — to co z tego wyniknie?..

Wiem ja, że prezes trybunału Brillat-Savarin napisał książkę kucharską, tak samo inżynier Babiński, a ostatnio inż. Sze-

liga. Polski słownik opracował Linde, Niemiec. Przykładów wiele naliczyć mogą na zawołanie — nie wglądając do encyklopedji. Ale p. inż. Janicki jest poznańczykiem, tak jak podpisany. Cechą poznańskich stosunków — mówi woj. Borkowski — jest wyrobienie się typu „specja” — zawodowego fachowca. Tymczasem w Muzeum miejskiem celowo nie obsadza się stanowiska „specja” zawodowego dyrektora muzeum. Całą energję wysiła w tym kierunku p. inż. Janicki. Jest to dla mnie zagadką psychologiczną, bo skądinąd inż. Janicki znany jest jako pracowity i twórczy działacz samorządowy.

Wiem, ile pracy włożył w bibliotekę miejską dyr. Bełza, i znam skutki tej pracy, wykonanej przez „specja”. Porównując własną bibliotekę pod względem ilości i zawartości z biblioteką miejską — nie sądzę mimo wszystko, że nadawałbym się na dyrektora biblioteki. Inż. Janicki, dlatego, że ma jakieś tam zbiory, o których jednak milczą fachowe czasopisma, narzucił się faktycznie na dyrektora muzeum. Ponieważ jako publicysta zdaje sobie sprawę, ile estetyczne wykształcenie robotnicy i robotnika ze Szwederowa, Bartodziejów, oraz innych przedmieść przyczynia się do ugruntowania ducha narodowego, wypowiadam krytykę polityce osobistej p. Janickiego, jako szkolidwej z punktu widzenia narodowego.

Trzeba nietylko powstrzymać osłabienie rodziny literacko-artystycznej w Bydgoszczy, ale starać się o jej pomnożenie. Wszedłem na bój o tę ideę. Każdego, kto w otwartej walce chce pomóc, chętnie zobaczę przy boku.

Ciche szeptu, nędzne intrygi, taktykę przewlekania zostawiam przeciwnikom.

Apolonjusz Basiński.

Stara Piosnka.

Stachowi pierścień przywiozłam z jarmarku,
Oraz przesłicznych róż wianek, (25440)
Tobie — „HEZANE” ŻAKA w podarku,
Bo Jaśku — Tyś mój kochanek.

Zarząd Pom. Okr. Związku Pływackiego

przypomina o rocznym walnym zebraniu, które odbędzie się w niedzielę, dnia 8 grudnia br. o godz. 10,30 w sali hotelu Lengninga, ul. Długa 57, z następującym porządkiem obrad: 1. Zagajenie. 2. Wybór prezjdum. 3. Odczytanie protokołu z ostatniego walnego zebrania. 4. Sprawozdanie ustępującego zarządu. 5. Wydanie dyplomów wzgl. żetonów z tegorocznych zawodów. 6. Udzielenie absolutorjum. 7. Wybór nowego zarządu: a) prezesa, b) 2 wiceprezesów, c) sekretarza, d) skarbnika, e) kapitana, f) członków zarządu, g) lekarza, h) komisji rewizyjnej. 8. Ustalenie programu zawodów na rok 1930. 9. Preliminarz budżetowy na rok 1930 (składki członkowskie). 10. Wnioski. 11. Wolne wnioski. 12. Zakończenie. O ile w oznaczonym terminie nie przybędzie statutem przewidziana ilość członków, natenczas prawomocne posiedzenie rozpocznie się w II. terminie o godz. 11. Sprawy nieobjęte porządkiem obrad a mające być przedmiotem obrad, uprasza się składać w sekretarjacie, ul. św. Florjana 16 do dnia 6 grudnia br. Czynne i bierne prawo wyborcze przysługująć będzie tylko przedstawicielom poszczególnych klubów, które uiszczyły wszelkie zaległości wobec Związku.

— **Z „Rodziny Wojskowej”.** Dnia 8. bm. o godz. 4 po poł. odbędzie się w salach szkoły Podchorążych (ul. Gdańska) Mikołajek dla dzieci. Zabawa zapowiada się ciekawie ze względu na występy dzieci z freblówek „R.W.” oraz ukazanie się św. Mikołaja, który obdarzy dzieci łakociami. Bilety dla dzieci składki 50 gr, dla dorosłych i dzieci wprowadzonych gości 1 zł. Pozostałe zaproszenia wydaje sekretarjat „R.W.” (Jagiellońska 26) w piątek od godz. 5—7.

PROGRAM W KINACH.

CORSO. Od wczoraj II. serja z zakończeniem filmu „Klub czarnej ręki” p. t. „Prawda zwycięża”. Nadprogram komedja.

KRYSTAL. Dziś po raz ostatni dramat z życia mieszkańców słonecznej Hiszpanji p. t. „W szponach diablicy” z Jenny Jugo. Nadprogram farsa i tygodnik.

MARYSIENKA dziś po raz ostatni wyświetla wspaniały film z epoki cara Pawła I. p. t. „Intrygant”.

NOWOŚCI Dziś premiera rewelacyjnego filmu p. t. „Kochanka Rozwolskiego” z Brygidą Helm. Nadprogram aktualności.

OKO wyświetla w dalszym ciągu wspaniały dramat p. t. „Samotni” i komedję p. t. „Wesoła banda”.

PAW wyświetla nadal wspaniały film p. t. „Pantera” z Dolores del Rio w głównej roli. Nadprogram dwie wesołe komedje.

PROGRAM RADJOFONICZNY.

PIĄTEK, 6 LISTOPADA.

Warszawa. 12,05: Muzyka z płyt gramofonowych. 15,20: Przegląd wydawnictw periodycznych. 16,15: Muzyka z płyt gramofonowych. 17,45: Koncert orkiestry mandolinistów. 19,10: Giełda rolnicza. 19,25: Muzyka z płyt gramofonowych. 20,15: Koncert symfoniczny z Filharmonji Warszawskiej. 17,45—19,15: Poznań. Akademia finlandzka. 19,30—19,50: Poznań. Odczyt p. t. „Francja współczesna”. 19,30: Budapeszt. „Bank — ban”, opera narodowa Erkela. 19,45: Stockholm. „Król Henryk IV”, Scheekspeara. 20,15: Poznań. Koncert symfoniczny z Filharmonji warszawskiej. 21,02: Rzym. „Donna Juanita”, operetka w 3 aktach Suppé’go. 22,10: Stockholm. „Cyganeria” opera Pucciniego II i III akt (gramof.).

PIANINA

w pierwszorzędnym wykonaniu od zł 2.200.—
począwszy poleca także przy dogodnych warunkach spłaty (31253)

B. SOMMERFELD
BYDGOSZCZ, ULICA ŚNIADECKICH 56.

Największa Fabryka Pianin w Polsce.

Kino NOWOŚCI Mostowa 5. — Tel. 386. Pocz. o godz. 6,50 i 8,50 w w niedziel. o 3,20 i 5,40 pp.

Dziś premiera! Wielki rewelacyjny arcyfilm!

Brygida Helm w swej najnowszej i najwspanialszej kreacji, jako

Kochanka Rozwolskiego

Wielki dramat intrygi i miłości na tle porwających przeżyć taneczki która nie chciała okupić krzywej artystycznej pobawieniem swej czci niewieściej.

Błysk szesnasta w mroku nędzy! Szlachetny gest miliardera! Niebawala uśmiech losu!

Partnerem Brygidy Helm jest również piękny mężczyzna, jak utalentowany artysta Henry Stuart.

Nadprogram p.t. Pulawy i Kazimierz nad Wisłą i Lwów i wytworowy sport.

— Bezdumni. W nocy z 4 na 5 bm. podczas obławy policja przytrzymała w stodole przy ulicy Bartosza Głowackiego 10 osób bezdomnych, a mianowicie: 23-letnią Zofię Twardowską, 21-letniego Bronisława Napierałę, 36-letniego Bolesława Sikorę, 17-letniego Alfonsa Rewolińskiego, 18-letniego Stanisława Mańczaka, 44-letniego Władysława Wasilewskiego, 44-letniego Pawła Kłateckiego, 25-letnią Rozalję Jaruzakiewiczównę, 23-letniego Stanisława Frackowiaka i 23-letniego Aleksandra Dudę. Wszyscy są bezrobotnymi pracownikami fizycznymi.

Gotówkę zabrał, a portfel porzucił. Donosiliśmy przed kilku dniami o skradzeniu p. Józefowi Wójdzie przy okienku w głównym urzędzie pocztowym portfela, z zawartością 450 zł i dokumentami osobistymi. Dnia 3. bm. jeden z lokatorów domu przy ulicy Dworcowej 18, znalazł w sieni tegoż domu podrzucony przez złodzieja portfel wraz z dokumentami, naturalnie bez gotówki. Portfel i dokumenty zwrócone zostały poszkodowanemu.

— Zatruty alkoholem. Dnia 4. bm. o godz. 18,25, znaleziono przy ulicy Parkowej nieprzytomnego człowieka, którego odstawiono do lecznicy miejskiej. Po stwierdzeniu przez lekarza, iż osobnik ten jest zatruty alkoholem, przepompowano mu żołądek i odwieziono do aresztów. Pijaczkiem tym jest niejaki 25-letni Kurt R.

— Przywłaszczenie. Niejaki p. S. kupiec z Bydgoszczy, dał przed 3 miesiącami pewnemu osobnikowi weksel na 300 zł do zdyskontowania. Osobnik, zdyskontowawszy weksel, pieniądze przywłaszczył sobie, oświadczając p. S. że weksel zgubił. Obecnie jednakże p. S. otrzymał upomnienie o zapłacenie wymienionego weksla i cała sprawa wyszła na jaw. Sprawa oparła się o kompetentne władze.

— Otto Leszek, o którym niedawno mieliśmy sposobność pisać z powodu jego dezercji z urzędu dyrekcji gdańskiej w Bydgoszczy, dotychczas nie został ujęty. Natomiast zebrane o nim przez odpowiednie czynniki wiadomości, stwierdzają, że jest to znany ptaszek, który ma już wiele sprawek na swem sumieniu i jest poszukiwany przez tut. policję.

— Bójka pijaków. Dnia 3 bm. o godzinie 19.30 na ulicy Błonia powstała głośnie awantura i bójka, którą wywołało pięciu pijanych osobników, bijąc się między sobą i kalecząc wzajemnie. Powstało wielkie zbiegowisko; dopiero przybyła policja położyła kres awanturze.

KRONIKA POLICJYNA.

— Z nocnych awantur. W nocy z 3 na 4 bm., na ulicy Poznańskiej, towarzystwo złożone z dwóch mężczyzn i jednej kobiety, którzy byli w stanie pijanym, zakłóciło spokój nocny mieszkańcom głośnymi krzykami i nieprzyzwoitymi śpiewami. Byli to prostytutka Marja J., Wincenty M. i Maksymilian R. Całe awanturujące się towarzystwo umieszczono pod kluczem.

Tejże samej nocy dwóch osobników, a to Maksymilian F. i Klemens Z., będąc w stanie pijanym, wywołali głośnie awanturę przy ulicy Sokoła, tocząc z sobą zaciętą bójkę. Policja obydwóch awanturników na otrzeźwienie odprowadziła do aresztów.

— Kradzież roweru. Dnia 4. bm. w godzinach popołudniowych, skradł jakiś złodziej p. Józefowi Maciążkowi z Barcina, rower męski marki „Brennabor” z nr. rejestracyjnym Szubin 2222, wartości 220 zł. Rower został skradziony przy ulicy Toruńskiej, w chwili, gdy p. M. zawiązywał go bez dozoru. Pan M. wyznaczył 50 złotych nagrody temu, kto się przyczyni do odnalezienia roweru.

— Kradzież pocztówek. Panu Wasyłowi Grybakin, artyście malarzowi, zamieszkałemu przy ulicy Podgórznej 1, skradł jakiś złodziej z walizki stojącej w jego pokoju trzysta sztuk pocztówek akwarelowych, ręcznie malowanych, wartości 150 zł. Każda pocztówka ma w prawym rogu jako znak, wymalowany mały grzybek z cyfrą 26. Ostrzeżenie przed kupnem tych pocztówek.

— Ujęcie poszukiwanego. Ujęto od dłuższego już czasu poszukiwanego przez prokuraturę za różne przestępstwa, Stanisława Rogowskiego z Torunia. Oddano go do dyspozycji władz prokuratorskich.

— Czyje rowery. W komisariacie II, przy ulicy Dąbrowskiego, znajdują się dwa rowery, pochodzące z kradzieży. Właściciele zgłoszą się celem rozpoznania i odbioru.

W komisariacie I, przy ulicy Jagiellońskiej 21, znajdują się dwa rowery męskie i jeden damski, pochodzące z kradzieży. Poszkodowani zechcą się zgłosić celem rozpoznania i odebrania rowerów.

W komisariacie V, przy ulicy Zamojskiego 8, znajduje się 5 rowerów pochodzących z kradzieży, które można w godzinach urzędowych rozpoznawać.

Zjazd Kat. Związku Polek.

Grudziądz, dn. 5. 12. Wczoraj rozpoczęły się tu obrady Zjazdu Kat. Związku Polek.

W otwarciu zjazdu wziął udział J. E. biskup dr. Okoniewski, który specjalnie w tym dniu przybył do Grudziądza. Po mszy św. odprawionej przez ks. prałata Dembka w kościele Farnym, obrady rozpoczęły się punktualnie o godz. 11 w sali hotelu pod „Złotym Lwem”, gdzie wygłoszono szereg przemówień i referatów.

O godz. 2-iej po poł. po zamknięciu zjazdu, odbył się tamże wspólny obiad.

Gdzie spoczęło serce autora „Chłopów”.

W kościele św. Krzyża w Warszawie odbyło się 4 bm. uroczyste odsłonięcie i poświęcenie tablicy pamiątkowej, poza którą wmurowane zostało serce wielkiego pisarza ś. p. Władysława Reymonta. Na uroczystości byli obecni p. Prezydent Rzeczypospolitej Ignacy Mościcki, członkowie rodziny zmarłego, p. prezes Rady Ministrów Świtalski, p. minister wyznań rel. i ośw. publ. Sławomir Czerwiński itd. Bardzo licznie reprezentowany był świat literacki.

ZE SPORTU.

Z Miejskiego Wydziału Wych. Fiz. Hala gimnastyczna. Przedłuża się termin nadsyłania zapotrzebowania na salę gimnastyczną w hali sportowej 62. p. p. Wlkp. do soboty 7 bm.

Dziesięciolecie miasta. Przypomina się zrzeczeniom W. F. i P. W., stosownie do Orędownika Komitetu W. F. i P. W. pkt. 5. o nadsyłaniu materiału z ubiegłego 10-ciolecia do „Jedności”.

Zebrań plenarne M. Komitetu W. F. i P. W. odbędzie się w piątek 6 bm. o godz. 20-tej w sali Magistratu.

Turniej koszykówki o mistrzostwo miasta Bydgoszczy rozpoczęty.

Wczorajszej środy rozpoczęto wyżej wspomniany turniej. Otwarcie turnieju dokonał w imieniu Miejsk. Wydz. Wych. Fiz. i K. S.

„Polonia” p. Pisarski, który życzył wszystkim druż. jak najlepszych wyników. Zapowiedziane zawody uległy zmianie z powodu wycofania się w ostatniej chwili druż. państw. gimn. hum. przez co druż. „Polonii” wchodzi do półfinału bez gry. W miejsce przewidzianych zawodów rozegrali zawody dr. szkoły oficerskiej (1 komp.) z dr. K. S. „Astorja”. Druż. Szkoły, jako dobrze zgrany zespół górował technicznie i fizycznie nad Astorją i wygrywa 40:9, kwalifikując się do półfinału.

Następnie odbyły się zawody pomiędzy dr. Sokoła I. i szkoły wydziałowej męsk. Druż. szkoły wydz. walczyła ambitnie początkowo prowadzi grę; uległa jedynie fizycznie silniejszej druż. „Sokoła” w stosunku 33:16.

Dzisiaj ciąg turnieju w miejsk. sali gimn. przy ul. Konarskiego 6. Waleczyć będą o godzinie 19 — S. M. P. „Naprzód” — „Sokół” V. i o godz. 20 Szkoła Oficerska — „Polonia” - młodzież. Zawody dziśniejsze zapowiadają się bardzo ciekawie a szczególnie ostatnie.

Kalendarzyk zebrań Ch. Z. Z.

Zebrań rzemieślników rolnych powiatu wyrzyskiego odbędzie się w niedzielę dnia 8 grudnia br. o godzinie 12,30 w Domu Polskim w Wyrzysku. Uprasza się o liczny udział wszystkich członków.

Zarząd.

Kalendarzyk zebrań Ch. D.

Chrześc. Dem. Wilczak-Okole.

W sobotę, 7 bm. o godz. 19 (7-iej) odbędzie się w lokalu p. Rutkowskiego (róg ul. Grunwaldzkiej i Wrocławskiej) zebranie. Referat wygłosi p. red. L. Formanski. Uprasza się wszystkich członków i sympatyków o jak najliczniejsze przybycie.

Zarząd.

Z życia towarzystw.

Pom. Okręgowy Zw. Pływacki. Wydanie nagród zaległych tegorocznych imprez nastąpi na rocznym walnym zebraniu dnia 8. bm. o godzinie 10.30 w hotelu Lengninga. Uprasza się o przybycie wszystkich zawodników.

Związek Młodzieży Pracującej „Jedność” filja L. Zebranie plenarne 6. bm. o g. 19 w sali „3 Maj” przy pl. Piastowskim. Na porządku obrad obchód gwiazdkowy.

Związek Młodzieży Pracującej „Jedność” filja II. Zebranie miesięczne dnia 5. bm. o godzinie 20 w sali p. Rutkowskiego, Grunwaldzka nr. 145.

S. M. P. „Gwiazda”. W czwartek o g. 7,30 wiecz. zebranie plenarne.

Bydgoskie Tow. Wioślarskie. Zebranie komisji imprezowo-gospodarczej odbędzie się w czwartek 5. bm. o godz. 20 w Strzelnicy. Uprasza się o komplet.

Tow. Czeladzi Katolickiej. Zwiedzenie nowej elektrowni dnia 7. bm. Zbiórka w Domu Czeladzi; wymarsz o godz. 3,30. W poniedziałek pierwsza lekcja rachunkowości o g. 7,30 w Domu Czeladzi.

XXL Okręg Wlkp. Związku Kół Śpiew. Szan. zarządy prosimy o nadesłanie odpowiedzi w sprawie koncertu jubileuszowego do rąk prezesa najpóźniej do dnia 7. bm.

„Dzwon”. W czwartek lekcja chóru męskiego.

Sokół I. Dziś w czwartek o godz. 20 w sekretarjacie przy ul. Śniadeckich 18 zebranie zarządu.

Zrzeszenie Rodaków z Warmji, Mazur i Ziemi Malborskiej oddział bydgoski. Obchód gwiazdkowy dla członków i ich rodzin odbędzie się w niedzielę, 15 grudnia, o godz. 3,30 po poł. w sali „Pod Lwem” (dawniej „Ognisko”), ul. Jagiellońska 71.

Bydgoski Klub Wioślarek. Zebranie plenarne 10. bm. o godz. 19,30 w hotelu Lengninga, ul. Długa. Ważne sprawy m. in. odczyt dr. Zielińskiej. — Gimnastyka w poniedziałki i piątki o godz. 7 w żeńskim gimnazjum, ulica Staszica.

Stow. Służby żeńskiej pod wezw. św. Zyty. Zebranie miesięczne w niedzielę 8. bm. o g. 17 w szkole Sienkiewicza.

Klub Wiośl. „Gryf” rozpoczyna trening w basenie zimowym Frithjofu. Trening w każdą sobotę od godz. 18.

Zw. Niższych Funkcj. i Pracown. Państw. R. P. Koło Bydgoszcz. Dnia 7. bm. o g. 18 odbędzie się nadzwyczajne walne zebranie w lokalu p. Piątkowskiego ul. Toruńska 184. Zebranie sekcji wojskowej o godz. wcześniej.

K. S. „Brda”. Zebranie miesięczne dnia 7. bm. o g. 19 w lokalu p. Kamińskiego ulica Grunwaldzka. W niedzielę zawody I. i II. druż.

„HALKA”. Dziś w czwartek, punktualnie o godz. 8 wiecz. lekcja wspólna z drugim chórem w lokalu „3 Maj” plac Piastowski nr. 2. W sobotę o godz. 8 w zwykłym lokalu lekcja śpiewu. Ze względu na koncert chóru „Echa” poniedziałkowa lekcja wypadła. Kompletu na poszczególnych lekcjach konieczne.

Tow. Powst. i Woj. Białawy - Skrzetusko. Zebranie plenarne 7. bm. o godz. 19,30 w lokalu p. Ferencza przy ul. Senatorskiej 76.

Bydgoskie Tow. Ogrodników. Zebranie miesięczne 8. bm. o godz. 13 w sali p. Meller, plac Piastowski.

K. S. „Ruch”. Zebranie plenarne dnia 7. bm. o godz. 20 w sali restauracji „Złoty Róg” na Okolu. Zebranie zarządu 6. bm. o godz. 19.

Bydgoski Klub Sportowy. Walne zebranie w piątek dnia 13 grudnia o godz. 8 wiecz. w Klubie Polskim przy ul. Cieszkowskiego 2. O ile na godzinę 8 nie stawi się statutem przewidziana ilość członków, natenczas odbędzie się o godz. 8,30 następne zebranie, którego uchwały będą prawomocne bez względu na ilość głosujących.

Związek Podoficerów Rezerwy. Roczne walne zebranie 7 grudnia br. o godz. 8 wiecz. w Resursie Kupieckiej przy ul. Jagiellońskiej. W razie zebrania się niedostatecznej liczby członków, odbędzie się drugie zebranie pół godziny później. Uprasza się również o przybycie wszystkich pp. podoficerów rezerwy dotąd niezrzeszonych.

Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej. Dnia 8 grudnia zjazd przedstawicieli i delegatów S. M. P. w Bydgoszczy o godz. 14 w sali Domu Katolickiego przy Farze. Odbędzie się doroczna Rada okręgowa.

Tow. Powst. i Woj. Jachice. Zebranie w czwartek 5. bm. o godz. 18 w lokalu p. Orczykowskiego.

Sokół II. Jachice. Zebranie miesięczne dnia 6. bm. o godz. 19 w lokalu p. Orczykowskiego.

Cedula urzędowa giełdy pieniężnej w Poznaniu.

POZNAŃ, dnia 4 grudnia 1929 roku. 8% dolarowe listy Pozn. Ziemst. Kred. 88,00—00,00 Cegielski H. I em. . . . . 00,00—48,50 Roman Dr. May I em. . . . . 090,00—000,00 Tendencja: Spokojna.

Giełda warszawska

dnia 4 grudnia

Papery Państwowe i obligacje 4-proc. pożycz. . . . . 000,00 116,25 116,00 5-proc. pożycz. 046,90 000,00 000,00

Akcje w złotych:

Bank Polski . . . . . 166,00—165,75 Bank Zw. Sp. Zarob. . . . . 00,00— 78,50 W. T. Węgła . . . . . 00,00— 69,00 Starachowice . . . . . 21,50— 21,25

Notowania Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu.

POZNAŃ, dnia 4. 12 1929 roku. płacono za 100 kg. w zł.

Żyto . . . . . 27,00—26,00 Pszenica . . . . . 38,00—40,00 Jęczmień przemysłowy . . . . . 27,00—26,00 Jęczmień browarowy . . . . . 27,00—30,00 Owies . . . . . 22,25—24,25 Mąka żytnia 70 proc. . . . . 41,00—00,00 Mąka pszenna 65 proc. . . . . 58,50—62,50 Mąka żytnia 65 proc. . . . . 00,00—00,00 Otręby żytnie . . . . . 18,50—17,50 Otręby pszenne . . . . . 18,50—19,50 Rzepak . . . . . 70,00—74,00 Groch Viktorja . . . . . 44,00—51,00

Bank Polski płacił dnia 5. grudnia za:

dolary amerykańskie 8,85—8,84 funty szterlingów 43,32 franki szwajcarskie 172,45 franki francuskie 34,98 marki niemieckie 212,55 guldeny gdańskie 173,19 korony czeskie 26,33 szylingi austriackie 124,99 liry włoskie 46,49

Ceny targowe w Bydgoszczy w dniu 4 grudnia 1929 r.

Mięso: wołowina 1,20—2,00, wieprzowina 1,60—2,20, słonina 1,90—2,00, baranina 1,20—1,60, cielęcina 1,40—1,60, smalec 2,50. Nabył: jajka 4,00—4,20, masło 3,00—3,20, ser 50—60 gr. Jarzyny: marchew 10—15 gr, buraki 10—15 gr, cebula 15—20 gr, kapusta 12—15 gr, wloska 25 gr, czerwona 25 gr, brukselska 70—80 gr, brukiew 10 gr, kalarepa 25—30, wloszczyzna 50—60 gr funt, kalafjory 0,30—1,50, pomidory 40—60 gr. Owoce: jabłka 25—30 gr, gruszki 60—80 gr, śliwki suszone 1,20, cytryny 20—25 gr. Drób: kureczka para 4,00—6,00, kury 4,00—7,00, gołąbki 1,00—1,20, gęsi funt 1,60—2,00, kaczki 5,00—8,00, indyki 8,00—14,00. Ryby: liny 1,50—3,00, szczupaki 1,50—2,50, okonie 0,70—1,50, karpie 2,50—3,00, karasie 1,00—2,50, płotki 0,50—1,00, leszcze 1,20—2,00.

Stan wody w Wiśle w dniu 5. grudnia: Kraków 2,54; Zawichost 1,08; Warszawa 1,16; Płock 0,73; Toruń 0,72; Fordon 0,75; Cheimno 0,66; Grudziądz 0,86; Korzeniewo 1,07; Tczew 0,12; Einlage 2,10; Schienhorst 2,30.

Z ostatniej chwili.

Berlin, 5. 12. (PAT) Niemiecki Ostmarkenverein zwrócił się do Rzeszy i rządu pruskiego z memorjałem, w którym prosi o odrzucenie umowy wyrównawczej z Polską, podnosząc szereg wątpliwości co do poszczególnych punktów, zawartych w tej umowie.

Posel sowiecki odwołany z Warszawy.

Warszawa, 5. 12. (tel. wł.) W dniu dzisiejszym przybywa do Warszawy dotychczasowy posel sowiecki Bogomolow celem wręczenia p. Prezydentowi Rzeczypospolitej swych listów odwołujących. Następnie Bogomolow udaje się z Warszawy wprost do Londynu.

Nowy rząd w Belgii.

Bruksela, 4. 12. (PAT) Jaspas utworzył gabinet, w skład którego wchodzi ministrowie poprzedniego rządu.

Premjer belgijski Jaspas oświadczył, że weźmie udział w konferencji haskiej, rozpoczynającej się dnia 3 stycznia 1930.

Co bolszewicy odpowiedzieli Amerykanom?

Waszyngton, 4. 12. (PAT) Sekretarz stanu Stimson odmówił udzielenia swej opinii o odpowiedzi sowietów na notę amerykańską w kwestji zatargu z Chinami.

Zgon dr. Górskiego.

Grudziądz, dn. 5. 12.

W poniedziałek zmarł trapiiony długą chorobą znany lekarz na tut. terenie dr. Górski. Pogrzeb odbył się w środę dnia 4-go bm.

Restauracja „Pod Strzechą” ul. Jagiellońska 12 (dawn. Grandka) wydaje smaczne obiady po zł 1,50 od godziny 12—4. (30599)

Odnaczenia honorowe dla górników śląskich.

(PAT) Tradycyjnym zwyczajem górnictwo śląskie odchodziło święto swej patronki św. Barbary. W sali posiedzeń rady miejskiej w Katowicach odbyła się uroczystość wręczenia 63 górnikom odznaczonym przez p. ministra przemysłu i handlu odznaczeń i dyplomów honorowych. Podobne uroczystości odbyły się w Królewskiej Ucie, Rybniku i Tarnowskich Górach. Ogólna liczba odznaczonych górników śląskich wynosi 180.

Nieoczekiwana śmierć.

Nowy Tomyśl, dn. 4. 12.

Z Nowego Tomysła donoszą: W czasie inspekcji drogowej, niedaleko Nowego Tomysła, w Poznańskim, zauważył posterunkowy Kaczmarek dwóch cyklistów, jadących wieczorem bez światła, wobec czego usiłował ich zatrzymać. Wychodząc jednak z jadącego jeszcze samochodu, upadł tak nieszczęśliwie, że zabił się na miejscu.

Trzy samobójstwa w jednym dniu.

Poznań, dn. 4. 12.

Z Poznania donoszą: W ub. środę przy ul. Strusiej 7 wyskoczyła z okna na bruk 30-letnia Zofia Fl. Odwieziono ją do szpitala. Stan jej zdrowia nie jest groźny.

Drugi wypadek samobójstwa dotyczy posterunkowego P. P. Kąkolowskiego, który odebrał sobie życie z niewyjaśnionych dotąd powodów.

Inwalida Fr. Ratajczak oszczędzał bardzo, aby móc sobie kupić palto zimowe. Tymczasem świeżo kupione palto skradziono mu, więc z desperacji zatruł się gazem świetlnym i walczy w szpitalu ze śmiercią.

Wszystko o te świnki!

Warszawa, 5. 12. (tel. wł.) Agencja prasowa „Iskra” donosi, że w rokowaniach o przyszły traktat handlowy polsko - niemiecki na pierwszy plan wysunęła się znów cała siła sprawa **eksportu polskich produktów hodowlanych**. Na nieograniczony wywóz nierogacizny z Polski do Niemiec przedstawiciele Rzeszy nie zgodzą się bezwzględnie a kiedy mowa o eksporcie ograniczonym przez przyznanie kontyngentów Niemcy wysuwają nowe zastrzeżenia i trudności. Nie godzą się np. na udzielenie jakichkolwiek gwarancji na wypadek, gdyby kontyngent eksportu nierogacizny polskiej nie znalazł zbytu na

rynku niemieckim. Sprawa eksportu produktów hodowlanych ma dla Polski znaczenie pierwszorzędne i dlatego trudności wysuwane przez Niemców sprawiają, że rokowania idą opornie. Jednocześnie z Berlina dochodzą wiadomości, że jest tam rozważana sprawa mianowania posła Rauschera na wiceministra spraw zagranicznych Rzeszy. Decyzja ma zapadnąć w ciągu dni najbliższych. Musiałoby to pociągnąć zmianę na stanowisku posła niemieckiego w Warszawie i przewodniczącego niemieckiej delegacji do rokowań handlowych w Polsce, co zapewne przewlekłoby rokowania.

Człowiek-zwierzę przyznał się do zbrodni kainowej.

Wstrząsająca zbrodnia Czesława Koniecznego z Pieruszc pow. pleszewskiego wywołała w całej okolicy niezwykłe poruszenie.

Przed domem Koniecznych w Pieruszcach i przed więzieniem w Pleszewie — dokąd przewieziono zbrodniarza — gromadzą się tłumy ludności, żywo komentując niecodzienną zbrodnię. Konieczny ogółem zamordował 7 osób, gdyż zmarł również w szpitalu brat mordercy, Stanisław. Morderca, zaskoczony nagłym przytrzymaniem przez psa policyjnego, przyznał się do zbrodni.

Z niezwykłym cynizmem opisał on szczegółowo poszczególne momenty mordu.

W poniedziałek przeprowadzono na miejscu zbrodni wizję lokalną sądowo-lekarską, w obecności sędziów Cielucha i Niedzielskiego z Pleszewa, sędziego śledczego Ostrowskiego z Ostrowa, dwóch podprokuratorów i lekarza dr. Ruchalskiego. Wczoraj przeprowadzono w Pleszewie sekcję zwłok ofiar mordu. Zwłoki zmasakrowane są okropnie. Starsza siostra ma odcięte ramię i poranioną głowę. Inne ofiary mają czaszki i gardła przerżbane uderzeniami siekiery.

Rodzina Koniecznych była bardzo liczna. Ojciec zmarł przed kilku laty; w domu z matką gospodarzyło 5 braci (łącznie ze zbrodniarzem) i 2 siostry.

Śledztwo wyjaśni wkrótce dalsze szczegóły ohydneho morderstwa.

Listy gończe.

Policja poszukuje niejakiego Eustachiusza Soleckiego, podającego się również za Stanisława Michałowskiego za dokonane rabunki, włamania i inne przestępstwa.

Poszukiwani są również 38-letni Stanisław Łukaszewski i 48-letni Piotr Wembarski, obaj bez stałego miejsca zamieszkania, za dokonanie całego szeregu oszustw na tut. terenie. Są to zawodowi przestępcy, karani już więzieniem.

Dalej władze prokuratorskie i policyjne poszukują za kradzież i sprzeniewierzenie niej. Czesława Chelmińskiego, ostatnio zamieszkałego w Szubinie, z zawodu szewca.

Policja poszukuje 46-letnią Czesławę Rozłamową, z domu Puchalską, bez stałego miejsca zamieszkania, która w ostatnich dniach skradła p. Marji Gistel z Gniezna dwie książeczki czekowe na „Bank Związku Spółek Zarobkowych”, jedna nr. A 80614, druga 047773. Na jedną z tych książeczek Rozłamowa podniosła już 10.000 zł.

ODPOWIEDZI REDAKCJI.

WP. Włoszczyński. W sprawie zwrotu składek członkowskich należy się zwrócić bezpośrednio do Ubezpieczalni Pracowników Umysłowych w Poznaniu. Pośrednictwa Kasy Chorych nie potrzeba.

Inwalida. Wnioski o rejestrację inwalidztwa składać można do 31. 12. 1930 r. Radzimy jednak uczynić to zaraz. Bliższych informacji, jak to zrobić i do kogo się zwrócić, udzieli Panu najbliższe Koło Związku Inwalidów Wojennych.

Brodnicza W-ski. Artykuł nadje się tylko do pisma fachowego.

WP. Fr. Gaffke — Mały Kack. Niestety powieść ta w książkowym wydaniu jeszcze nie wyszła.

A. L., Wejherowo. List Pański wysłałmy pod wskazanym adresem.

Zwapnienie żyl
zdenerwowania, osłabienia. Żądać bezpłatnej broszury o nieszkodliwym leczeniu domowym. (27634)
Dr. Gebhard i Ska, Gdańsk 53.

Mieszkanie 4-pokojowe
konfortowe, **poszukuje się** najpóźniej od 15 stycznia 30 r. dla nowożeńców. Zgłoszenia pod „K. M.” do filii Dziennika Bydgoskiego. (17895)

Przystąpię do spółki
zdrowego przedsiębiorstwa 10.000 zł. i więcej. Tylko poważne zgłoszenia do filii Dziennika Bydgoskiego pod „Przedsiębiorstwo”. (17907)

Podaje
do wiadomości miastu Fordona i okolicy. Osiedliłem się jako pierwszorzędny mistrz krawiecki damsko-męski. Fr. Ruda. 33354

Drobne ogłoszenia
Większe ogłoszenia wśród drobnych 100% drożej jak w zwykłym dziale ogłoszeń.
Dla poszukujących posady 20% niżki.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 9.

POLECENIA
Materace
po cenach fabrycznych. Fabryka mebli, Warmińskiego 10. 17939

SPRZEDAŻ
Sprzedam
dom piętrowy, 5 pok. i kuchnia wolne, 35 tys wplaty 21 tys. blisko tramwaju. Of. do Dz. Bydg. pod „18”. (33385)

Skład
bez towaru przy ul. Dworcowej z dużym oknem wystawowym z składnią w podwórzu, z telefonem i urządzeniem tanio zaraz do oddania. Zgłosz. pod „Skład” do Biura Ogłoszeń „Iro”, Hermana Frankiego nr. 3. (33403)

Kolonjalka
w pełnym biegu na sprzedaż za 2000 zł. Wiad. w Dz. Bydg. 33372

Samochód
(limuzyna) 6 osobowy elegancki używany w jak najlepszym porządku i gotowy do jazdy za 5 tys. zł sprzedam okazjynie. Gruszczyński, Poznań, ul. Wierzbicice 37a p. (33411)

Gospodarstwo
132 morgi nadające się specjalnie dla nowożeńców z bardzo bogatym żywym i martwym inwentarzem, z wszelkimi zapasami w wysokiej kulturze, z maszynami zabudowaniami, oraz kompl. umeblowaniem z powodu zmiany stosunków rodzinnych zaraz na dogodnych warunkach do wydzierżawienia. Zgłoszenia Maciejewski, Poznań, ul. Wały Zym. Augusta 10, IV ptr. (33412)

Majątek
nadzwyczajny, korzystny na sprzedaż. 214 morg w samym mieście, w szkole i urzędy w mieście, ziemia, nadkompletne budynki, żywy i martwy inwentarz bardzo dobre zapędy maszyn i światło elektr. Cena i zaliczka ugodowa. Zgł. do B. Groblewski Kościelna Szydlice. 33349

Interes rzeźnicki
w Gnieźnie z całkowitem urządzeniem, z elektrycznym zapędem, wśród-mieście jest zaraz na sprzedaż. Zgłoszenia do agentury Dz. Gniezno, M. Kujawski. (33406)

Kompletne
przedsiębiorstwo świetnie prosperujące z powodu przeprowadzki natychmiast na sprzedaż. Położone w mieście o 10.000 mieszkańców w Poznańskim, w najlepszym położeniu w okolicy zupełnie bez konkurencji, gdzie jest również wielki węzeł kolejowy. Do objęcia potrzeba ca. 15.000zł. Zgł. do Dz. Bydg. pod „G. N. 15.000”. 33388

Pianino
śliczny głos, krzyżowe, solidnej pracy sprzedam tanio, także na raty. — Majewski, fabr. pianin, Pomorska 65. (17941)

Jadalny
pokój dęb. i kuchnia burfetowa na sprzedaż. Cieszkowskiego 17, stolarnia. 17930

Powózki
na sprzedaż. Pomorska nr. 49/5 podwórza. (17943)

Wózek
sportowy dobrze utrzymany i pokój dla lalek na sprzedaż. Gdańska nr. 50, podw. brama II p. (33424)

Blurko
i maszyna do pisania na sprzedaż, Nakielska 65. 17935

POSADY WOLNE
Poszukujemy
pań i panów powyżej lat 25, inteligentnych i wymownych jako przedstawicieli. Zgłoszenia Herm. Frankiego 3, oficyna prawo w piątek i sobotę od 10—12 i 3—5. (33402)

Zastępców
lub zastępczyni poszukuję natychmiast do sprzedaży artykułów dekoracyjnych domowych. — Dobry zarobek. Zgłosz. hotel pod Orłem, pokój 33. (17940)

Szofer-kasjer
z kaucją 500 zł, kawaler może się zaraz zgłosić. Sienkiewicza 13, II piętro prosto. 17933

Technik dent.
rutyn. w wszelkich pracach w zakresie dent. wchodzi. na prowincji poszuk. natych. Oferty do Dz. Bydg. pod „Technik”. (33390)

Wioloncellistę
i saxofonistę pierwszorzęd. poszukuje się od 15 bm. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Muzyka”. 33377

Szofer
potrzebny zaraz na 6 cyl. samochód. Zgł. Stroma 59. 33425

Czeladnik
stolarski potrzebny. Sowińskiego 2. (17937)

Młodszy
czeladnik piekarski może się zaraz zgł. T. Marmurów, Zbożowy Rynek. 33374

Poszukuje się zdolnego i wymownych 33298

zastępców
Poważne stanowisko i wysokie dochody zapewnione. Zgł. osobiste 6. i 7. XII w hotelu Lenguing. (33298)

Szofera
na taksówkę przyjmie „St o p” Garaże, Śniadeckich 46. (17942)

Służąca
z dobrymi świadectwami, do mego mieszkania prywatnego poszukuję możliwie zaraz. Zgł. ze świadectwami pomiędzy 10—12 przedpoł. uprasza Koszunik, Bocianowo 4, fabryka mydeł. 33383

Czeladnik
piekarski poszukuje pracy zaraz. M. Zamiara, Solec Kujawski Toruńska 30. 33375

Dziewczyny
biegłej do maszyn pończosznicy poszukuje Rekowski, Chelma, Chelmińska 11. 33410

Potrzebna
zaraz dobra dziewczyna do trojga dzieci. Uprasza się o zabranie świadectw. Adres w Dz. Bydg. (17923)

POSADY POSZUKUJĄ
Krawcowa
z dobrym krojem poszukuje szycia poza dom — A. Spychałówna, ul. Graniczna 11a, parter. (33376)

Szofer
podróżujący szuka posady z własnym lub firmowym samochodem także kaucej. Zgł. do Dz. Bydg. Toruń, pod „Szofer”. 33415

Technik
dent. z 4 1/2 roczną praktyką, pracujący samodzielnie operatywnie oraz w złocie i kanczuku poszukuje posady. Zgłosz. do Dz. Bydg. Toruń pod „Technik”. (33413)

DZIERŻAWY
Zakład
fryzjerski i kąpielowy kompletnie urządzony i w pełnym biegu w mieście około 12.000 mieszcz., z powodu objęcia innego przedsiębiorstwa zaraz bardzo korzystnie do wydzierżawienia. Zgłoszenia pod „Korzystnie” do Dz. Bydg. (33401)

MIESZKANIA
Mieszkanie
2 pokoje i kuchnia zaraz korzystnie do wydzierżawienia. Adres wskaże Dz. Bydg. (33400)

Mieszkanie
4—5 pokoi od I. I. 30 r. poszukuje. Łask. zgłoszenia proszę skierować do St. Sperkowskiego, Poznańska 33, skład sieci rybactw. (33421)

Mieszkania
2—3—7 pokojowe wskaże Nowakowski, Dworcowa nr. 69, tel. 850. (17929)

Mieszkanie
6 pokojowe z centralnym ogrzewaniem wydzierżawi Magistrat Solca Kujawskiego. (33426)

Mieszkanie (17945)
2 pok. i kuchnia, światło, woda, centrum, czynsz roczny. 2 pok. z kuchnią, czynsz miesięczny odda „Norma”, Śniadeckich 6.

Kto
z panów właścicieli domów odda 3—4 pokoje i a kompl. jadalnię dębowa. Zgł. pod „Jadalnia” do filii Dz. Bydg. 17931

Mieszkanie (33399)
3 pokojowe i kuchnia, przedpokój, balkon wynajmę za pożyczkę 5—8 tys. zł. Adres wskaże Dz. Bydg.

POKOJE
Pokój
umebl. z łazienką do wynajęcia. Św. Trójcy 19, parter oficyna lewo. (33420)

Pokój (33378)
dla panów wynajmę, — Henryka Dietza 11, II p.

Pokój
dobrze umebl. z tel. dla sol. Cieszkowskiego 12/13, II p. lewo. 33308

ROZNE
Resursa Kupiecka
Jagiellońska 25, wydaje smaczne obiady z 3 dań 1.20, obiad i piwo 1.40, codziennie grochówka z wkładką, flaki i nogi. 33404

Pokój
z utrzymaniem. Gdańska nr. 116, I ptr. prawo. 17936

Pokój
do wynajęcia zaraz. — Piotra Skargi 2, I piętro lewo. 17 38

Gospodarzu!
Centralna Michałowskiego dokonuje cudu, świnie nie chorują i tuczą się bez trudu. Dodawaj stałe, nie nie stracisz tylko się wzbogacisz. Tylko Centralna Michałowskiego została nagrodzona na P. W. K. 1929 wielkim medalem i dyplomem państwowym. Żądać wszędzie tylko w oryginalnym opakowaniu. Wystrzeżać się naśladownictw. 33397

Szweska
pracę w dom wydaję, ul. Sienkiewicza 8, II lewo. 17925

Wspólnika
z gotówką 1500 zł do kina objazdowego przyjmę. Gdzie? wskaże filja Dz. Bydg. (17934)

Zgubiona
książeczkę na nazwisko Czesław Zywiłowski, czeladnik piekarski unieważniam. Czesław Zywiłowski, Łabiszyn. 33405

Legitymacja
dziennikarską wydana przez Agencję Wschodnią, z fotografią, oprawiona w czerwone płótno, została zgubiona. Znalazcę uprasza się oddać za nagrodą, przy ul. Śniadeckich 13-14, I ptr. (33394)

Zgubiono
objektów fotograficznych marki „Weitwinkel Goertz” w okolicy Wyrzysk. Łobzeni-ca. Łaskawy znalazca zechce zwrócić za wynagrodzeniem. Paweł Jarzab Naktó n/Notecią, zakład fotograficzny. 33393

Książeczke
domokrązna i świadectwo przemysłowe wydane o Kępcie na nazwisko Władysław Karliński unieważnia się. (33416)

POLECENIA

Richelieu
maszynowy na konfekcję damską, mierzki i wszelkie hafty maszynowe wykonuje Hafciarnia, ulica Poznańska 29, I ptr. 28231

Reperuje
spuszczone oczka u pończoch, Henryka Dietza 4. 22542

Masażystka
rutynowana. Ul. Libelta 10, III p. od 5-7. (17923)

Leżanki
kanapy, klubowe garnitury i materace najtaniej i z gwarancją tylko u Andrzeja Nowaka, Wełniany Rynek 5-6. 4019

Futra
wszelkie, przerabiam, odnawiam, reperuję mędn i tania. Kuźnicz, Pomorska 32a, II ptr. 23518

Meble
bufet, kredens, nowoczesne wykonanie pod gwarancją dogodnie warunki spłaty. Stolarska, Pomorska 23, Najdrowski. 17914

Na gwiazdkę!
Obuwie kupuje się najkorzystniej u Gabrieliwicza Pl. Piastowski 3. Obuwie męskie od numeru 38-48, damskie 34-42. Łaki, gemzowe, chromowe z gumą dla oficerów, wielki wybór obuwia dziecięcego. Kalosze, śniegowce w różnych kolorach po cenach fabrycznych. Reperacje wykonują szybko i rzetelnie. Przy zakupie udzielam 5% rabatu 32724

Meble
kompletne sypialnie, jadalnie, kuchnie, łóżka, krzesła, szafy, biblioteki, stoliki, etażerki, leżanki, kanapy najtaniej, najdogodniej tylko u Zielińskiego Sniadeckich 43. (32746)

Detektyw
prywatny, em. komisarz P. P. Bydgoszcz, Pomorska 67. 17772

Zabawki
najtaniej poleca Pędracki Sniadeckich 21. 17917

SPRZEDAŻE

Gospodarstwo
ca 70 mórg pszenno-buraczanej ziemi, budynki maszynowe, inwentarz żywy i martwy kompletny, 6 1/2 klm. od miasta powiatowego, 11 1/2 klm. od kolei w mieście: szosa, kolejka powiatowa, szkoła, poczta, światło elektryczne. Cena 60.000 zł, wpłata 45.000. (Mieszkanie dla komornika oddzielnie). Of. do Banku Ludowego w Wyrzysku. 33276

Sprzedaje
całkowicie lub w parcelach mój majątek ziemski około 280 mórg wtem 43 morgi łąki, dom mieszkalny 10 pokoi, zabudowania w mieście, rola w pobliżu miasta. Interesentów proszę się zgłosić w poniedziałek i wtorek od godz. 10, Krüger, Szubin, Parkowa 3. Pośrednictwo wykluczone. 17906

Gospodarstwo
60 mórg, ziemia średnia z żywym i martwym inwentarzem, zabudowanie maszynowe w kościelnej wsi sprzedam. Pośrednicy wykluczeni. Gdzie? wskaże Dz. Bydg. (33344)

Zabudowanie
i 7 mórg roli w dużej wsi kościelnej, zaraz sprzedam. Nadaje się dla kołodzieja lub szewca, gdyż tam niema. Cena podług ngody. Wiadomość M. Kwicień, Łobżenica pow. Wyrzysk. Na odpowiedź znaczek. 33316

Bacność!
200 morgowy majątek pszenno buraczanej, dom 6 pokoi, elektryczność, inwentarz kompletny wpłaty 35.000 zł. Majątek 160 mórg wpłaty 30.000 wiele innych poleca biuro „Pogoń” Dworcowa 80.

Kamienica
II. piętrowa z 1 składem oraz z dużym podwórkiem stajniami, położona w centrum miasta, nadająca się do każdego przedsiębiorstwa. Cena 40.000 zł. Wpłata podług umowy sprzeda Leonard Schwarz, Skarszewy, Hallera 12. (33319)

Gospodarstwo
65 mórg pszennej-buraczanej ziemi. Dom 12 pokoi cena 50.000 wpłaty 35 tys. zł. Poleca Ziemianin, Dworcowa 69, parter. 17904

Wila
z ogrodem, Cena 26.000 zł. Ziemianin, Dworcowa nr. 69. 17903

Kamienice
dwie narożnikowe, 5 interesów, w najlepszym punkcie w Poznaniu 24 tys. roczny dochód. Cena 240.000 zł lub zamienię na kamienicę w Bydgoszczy biuro Pogoń, Dworcowa 80

Skład
kapeluszy i towarów krótkich staro zaprowadzony w Tezewie przy ul. Dworcowej narożnik Rynku z powodu choroby zaraz sprzedam. Of. Tezew, Kościuszki 9 parter prawo. 53351

Hotel
w mniejszym mieście zamienię z dopłatą na większy obiekt. Zgłoszenia Dz. Bydg. Dworcowa 2, pod „Dopłata”. 17908

Restauracja
z powodu wyprowadzki zaraz na sprzedaż. Oferty uprasza pod „D. G.” do Dz. Bydg. 33366

Kamienica
z 6 mieszkaniami, 2 mg. roli w dobrym porządku bez długu zaraz sprzedam. Cena podług umowy. Zgł. przyjmuje L. G a w r y c h, Osie Pomorza pow. Świecie. (33341)

Taksówka
z zegarem na chodzie korzystnie na sprzedaż. Ul. Grunwaldzka 141, II ptr. tylny dom. 17893

Piekarnia
przy bardzo ruchliwej ulicy w więzszym mieście powiatowym Wielkopolski, z powodu śmierci żony sprzedam zaraz. Zgł. do filii Dz. Bydg. pod „415” 17916

Skład
kolonialny z towarami i mieszkaniem tania sprzedam. Wiadomość w Dz. Bydg. 33078

Dubeltówkę
belgijską Francoite sprzedam okazynie, kal. 12, bezkurkowa esektorami, prawie nowa, w doskonałym stanie. Adres w filii Dz. Bydg. Dworcowa 2. 17898

Na sprzedaż
tania dwa płaszczyki ziemowe na dzierżawkę lat 11-12 oraz kufer amerykański. Gdańska 116, Włodyka. (17890)

Wyprzedaj
wełny po bardzo zniżonych cenach. Chwytowo nr. 10, p. J. Migdałska. 33364

Futro
damskie używane (krety) okazynie tania sprzedam. Wiad. Błonia 19, parter lewo. 17924

Dwie
pary długich butów w i więcej krótkich sprzedam. Długosza 4. (33334)

Kryty
wóz do towarów (chleba, sera i t. p.) na resorach tania sprzedam. Warszaty Król. Jadwigi 18. 17871

Ubranie
frakowe jak nowe tania na sprzedaż. Gdańska 143 Zakład krawiecki. 17863

Chocinki
1000 sztuk sprzedam razem lub w partjach tania. Wiad. Warszaty Król. Jadwigi 18. 17870

Krzesa
fotele biurkowe poleca stolarnia, Nakielska 8. 33367

Szpic
młody na sprzedaż lub zamiane. Jagiellońska 50, parter lewo. 17897

KUPNA

Kupię
sypialkę i jadalnię nową, elegancką, modną. Zgł. pod „Meble” do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2. 17901

Gdynia.
Kupię plac około 2000m² do urzędzenia składnicy, może być nawet małe zabudowanie. Zgł. do filii Dzien. Bydg. Dworcowa 2, pod lit. „T. L. Z.” 17899

Kto
sprzeda używany wóz roboczy na 1 konia. Of. z podaniem ceny do agentury pocztowej Osielsko. 33368

Szofer
śluzarz z dłuższą praktyką potrzebny zaraz. Of. pod „Szofer” proszę do filii Dz. Bydg. 17892

Pomocnik
obuwiczny zaraz potrzebny z utrzymaniem. Przybylski, Sadki pow. wyrzyski. (33333)

Gospoście
kucharkę starszą, uczciwą, do wszystkich prac, włączenie prania, poszukuje od 15 grudnia do samodzielnego prowadzenia 5 pokojowego kawalerskiego miejskiego gospodarstwa. Piśmienne zgł. skrzynka pocztowa 81, Bydgoszcz. 33288

Rzeźbiarza
samodzielnego młodszego na stałą pracę poszukuje stolarnia. Adres wskaże Dz. Bydg. 33335

Modelki
do ondulacji potrzebne od 3-5 godz. Sienkiewicz 12. 17891

Pomocnik
biurowy, z kilkoletnią beznaganną praktyką w samorządzie, poszukuje pomocy. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Biurowy”. (33343)

Żelazniak
poszukuje posady od 1. stycznia 1930. Łaskawe zgłosz. do Dz. Bydg. pod „Żelazniak”. (33392)

Poszukuje
stałej posady kierowniczej młynarza, zamiany zboża, lub magazyniera z dobrą praktyką dobre polecenia mogą złożyć kaucję. Łask. zgł. proszę kierować do Dz. Bydg. pod „Sumienny”. 33247

Gosoba
z dobrej rodziny, w średnim wieku, sumienna, uczciwa, poszukuje posady jako gospodyni samodzielna zaraz lub 15 grudnia, w dobrym spokojnym domu. Miejsceowości obojętne. Łaskawe oferty do Dziennika Bydg. pod „Nr. 2222”. 33332

KARYKATURY „DZIENNIKA BYDGOSKIEGO”
Wspaniałe album satyrycznych ilustracji
Album ten jest prawdziwą skarbnicą satyry politycznej i społecznej. Z kilku tysięcy rzeczy bardzo dobrych, zostało wybranych paręset najlepszych, najcenniejszych. Rzecz, która nie potrzebuje poleceń i propagandy, bo mówi sama za siebie. To nie jest książka na raz. To jest rzecz, którą ciągle i ciągle bierze się do ręki, porównano aby urozmaicić sobie samotne godziny lub też rozweselić każde towarzystwo, jakiego by ono nie było autoramentu. Wydawnictwo wielce pomysłowe, a w zapotrzebowaniu niewyczerpane.
Do nabycia w wszystkich księgarniach, kioskach i w administracji „Dziennika Bydgoskiego”
Cena 4 zł za egzemplarz. Wysyłka pocztą za poprz. nadaniem należności na nasze konto P. K. O. Poznań 203713 zł. 730, za zalicz. poczt. 5,50 zł.

Maszynę
mechaniczną do krajania chleba kupię. Adam, Słowackiego 1. (17550)

LEKJCJE

Lekcji
języka angielskiego udzieli nauczyciel zawodowy czysto londyńskim akcentem. Szybka metoda. Kenley, Hotel „Victoria”, ul. Dworcowa 37, pokój 22. 82440

POSADY WOLNE

Drogerzysty
dzielny sprzedawca potrzebny zaraz do podróży i prac składowych. Dokładne of. z podaniem wymagań przy wolnym stole i stacji. Kaucja pożądana. T. Rzymkowski Toruń-Mokre. 33209

Piekarz
młodszy potrzebny zaraz. Piekarnia Gabriel, Margonin. (33308)

Poszukuje
dzielnego formierza na żeliwo i metal od 15. XII. 29. Mieszkanie na miejscu. Tylko pracowity znający fach i trzeźwy zechce się zgłosić z podaniem pretensji płaty pod „E. P. 1000”. 33338

Panna
do biura potrzebna. „Rolpol”, Gamma 2. 17927

Młodszy
czeladnik piekarski może się zaraz na stałą pracę zgłosić. Fr. Wejnerowski, Łaskowice. (33326)

Posługaczka
potrzebna. Dworcowa 31, I ptr. 17912

Poszukuje
czeladnika rzeźniczego z dyplomem szoferskim. Zgł. pisemne z podaniem warunków do L. Kwiatkowski Gniezno, Poznańska 24. 33348

Kucharka
potrzebna od 15. 12. 29. do restauracji. Pierwszorzędne siły mogą się zgł. Hotel „Rio” Bydgoszcz, Długa 53. 33355

Uczenice
do gotowania mogą się zgł. zaraz. „Pod Strzebą” restauracja i śniadalnia Bydgoszcz, Jagiellońska 12, tel. 370. 33353

Dziewczyna
do 17 lat potrzebna. Świętojańska 10, fryzjer. (17926)

Chłopca
do posyłek z krótką chociaż praktyką w kancelarii adwokackiej poszukuje się zaraz. Adr. wskaże Dzien. Bydg. (33419)

Uczenice
(kursantki) przyjmie na dogodnych warunkach. Zakład fryzjerski, Nakielska 115. (33382)

POSADY POSZUKUJĄ

Panna
inteligentna poszukuje posady do dzieci wraz z szykiem i haftowaniem zaraz lub od 15-tego. Łaskawe of. pod „Inteligentna” do Dz. Bydg. 33365

Laborantka
dyplomowana z doświadczeniem, pragnie znaleźć posadę. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Laborantka”. 17909

Książkowa-kasjerka
z praktyką, sumienna i uczciwa, zamierzam do gospodarstwa poszukuje posady. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Książkowa”. (33340)

DZIERZAWY

Skład
z pokojem wynajmę. Sniadeckich 46. (17835)

5 mórg ziemi
1/2 morgi łąki, 1/2 morgi sadu oraz 2 pokoje z kuchnią zaraz wdzierżawię. Fordonek 20, stacja kolejowa Fordon. (17889)

Oddam
interes z mieszkaniem za zwrot remontu. Oferty do filii Dz. Bydg. pod „Oddam”. 17910

Poszukuje (33339)
dzierżawy kawiarni-cukierni w mieście, dobrze prosperującej. Zgł. pod „Cukiernik” do Dz. Bydg.

Skład
kolonialny z mieszkaniem bardzo korzystnie. Mieszkanie 6 pokoi, komfortowe za mies. czynszem. „Przyszłość” Sienkiewicz 61. 17922

Dzierżawa
50 mg., dobra ziemia, kompl. inwent. blisko Bydgoszczy. Nalazek. Chrobrego 13. (17944)

MIESZKANIA

Mieszkanie
2 pokojowe roczny czynsz tania wynajmę. Szarek Dworcowa 90. 17878

Mieszkania
1-2 pokojowego z kuchnią zaraz, lub 1. I. 1930 r. poszukuje Otto Pfefferkorn, fabryka mebli, Bydgoszcz- 33225

Mieszkanie
4 pokojowe z kuchnią gruntownie odremontowane wdzierżawi gospodarz. Adres wskaże Dz. Bydg. 17836

Mieszkanie
3 wzgl. 2 pokoi, z łazienką poszukuje wprost od gospodarza. Zgł. do Dz. Bydg. pod „120”. 33285

Mieszkanie
1-2 pokojowe zaraz oddam. Nakielska 64, właściciel. 17921

5 pokoi
luksusowych w centrum do odstąpienia za czynsz od gospodarza. Biuro „Pravo” Dworcowa 82. (17920)

Mieszkania
2 pok. z kuchnią wprost od gospodarza poszukuje bezdzietne małżeństwo. Oferty do Dz. Bydg. pod „Nauczyciel”. (33364)

Mieszkanie
duży pokój do wynajęcia. Ujejskiego 33. (33365)

POKOJE

Pokój
w śródmieściu parter, inteligentnemu panu wynajmę. Adres wskaże Dz. Bydg. 17892

Na wspólny
pokój młodego inteligentnego pana. Pomorska 3, parter. 17900

Dyskretnego
pokoiu z meblami, wejściem ze schodów poszukuje zaraz inteligentny pan. Oferty sub. „Dyskretny” do filii Dzien. Bydg. 17905

Pokój
dla rzemieślników. Jezuitka 13, III, Müller. 33370

Pokój
do wynajęcia. Cieszkowskiego 14, II ptr. prawo. 17911

Separatny
pokój zaraz do oddania. Długosza 16, gospodarz. 17919

Pokój
wzdierżawię. Jackowskiego 14, I ptr. (33361)

Pokój
dla 2 panów lub pań z całym utrzymaniem zaraz do wynajęcia. Cieszkowskiego 15, I ptr. prawo. 17915

Pokój
wynajmę. Marcinkowskiego 8b, II p. 33362

Pokój
wspólny do wynajęcia pannie lub starszej pani z własnym łóżkiem i poscielą. Zbożowy Rynek 10, Hamerlińska. 33360

Pokój
umebl. wolny. Garbary 17, II ptr. prawo. 33389

Pokój
wynajmę. Kordeckiego 14, I ptr. prawo. 33387

ROZNE

Z Paryża
Warszawy, Wiednia już nadeszły najświetsze zirkonale miod na karnawał oraz zeszyty grudniowe. Księgarnia N. Gieryna, Pl. Teatralny 3. (32908)

30.000 złotych
poszukuje przedsiębiorstwo przemysłowe, gwarancyjne zapewnienie i procent ewentualne spółnictwo lub przedstawicielstwo. Zgłoszenia pod „2460” do Dzien. Bydg. 33591

Zgubiony
portfel dnia 30. XI. 1929 zawierający dyplom szoferski i książeczkę wojskową na nazwisko Władysław Lesiński, unieważniam. (33082)

Unieważniam
weksel wystawiony przez Antoniego i Leopolda Rybkę, zyr. Tomasz Rzeźnik i Józef Starczyk na zł 400, który to został zgubiony dnia 2. XII. br. Rybka. (33180)

Poszukuje
pożyczki od 10-12.000 zł na I. hipotece na dom miejski wartości 50.000 zł Zgłoszenia do Dziennika Bydg. pod „Hipoteki”. 33320

Obelge
zruconą na panią Klare Tokarską z Solca Kujawskiego, założenie cofam. A. Sochówna. 33153

Samochody
ciężarowe 3 1/2-4 ton i 2 ton. do przewożenia wszelkich towarów na wszelkie odległości do wynajęcia. Telefon 734. 17488

Książeczkę
wojskową na moje nazwisko zagubiłem i takową unieważniam. Leon Naftyński, sędzia w Więcborku. (33342)

Ponieważ
mąż Br. Nasfeter zaginał na dwie noce, weksle na sumę 20.690 zł nie są skradzione, lecz znajdują się w dobrej opiece. Zona Nasfeterowa. 17896

MATRYMONIALNE

Zapoznam
szlachetnego pana, najchętniej urzędnika, lat 35 do 45, cel matrymonialny. Zgł. do filii Dzien. Bydg. pod „Urzędniczka”. (17894)

Blondynka
sympatyczna, skromna właścicielka, gospodarna i mająca panna lat 28, wyjdzie zamaż najchętniej za urzędnika lub listonosza na stałej posadzie, wiek obojętny. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Właścicielka”. 33350

Urzędnik
państw. śred. wieku, przystojny, rozw., pozna towarzyszące życie, kobiecie tylko zaoną i uczciwą. Zgł. pod „Ognisko” do filii Dz. Bydg. 17918

Kupiec - agronom
lat 29, syn profesora, ciem. blondyn, wysokiego wzrostu, na samodz. stanowisku kupieck., z braku znajomości poszukuje żony od lat 17 do 27. Majątek do objęcia interesu lub folwarku dla wspólnego dobra pożądan. Łask. zgł. o ile możliwe z fotografią pod „Szczęsny” do Dz. Bydg. 33345

Blondynka
tutejsza, miła, gospodarna, lat 22, posiadająca wyprawę, pozna pana na stałym stanowisku. Zgł. z fotografią do Dz. Bydg. pod „Miła 22”. (33386)

Panna
lat 30, ma własne mieszkanie 2 pok. z kuchnią kompletnie umeblowane, gospodarna, cichego usposobienia, pragnie poznać się z panem szlachetnego usposobienia na stałej posadzie. Of. do Dzien. Bydg. pod „Kompletne”. (33371)

Kupiec
samodzielny, lat 34, przystojny, bez nałogów, posiadający kilka tysięcy, poszukuje żony gospodarny, panny lub wdowy, posiadającej również kilka tys. dla wspólnego dobra. Rzecz traktuję dyskretnie i honorowo. Of. z fotografią, którą się zwraca, proszę pod „Szczery” do Dz. Bydg. (33346)

Starszy
emerytowany pan, katolik poszukuje starszej samotnej gospodyni. Późniejszy ożenek nie wykluczony. Of. pod „E. 85” do Dz. Bydg. 33352

✠

Dnia 2-go grudnia 1929 r. zmarł w 54 roku życia po operacji, opatrzony Sakramentami św., s. p.

Franciszek Kordowski

Z głębokim żalem rozstajemy się z Zażycielem i długoletnim prezesem naszego towarzystwa.
Pamięć o Nim wśród nas nigdy nie zginie.

Tow. Hodowców Gołębi Pocztych „MIŁOŚĆ“

Pogrzeb odbędzie się w sobotę, dnia 7 grudnia o godzinie 2.30 z Zakładu św. Florjana na Stary Cmentarz. — Członków uprasza się o gremialny udział. (33414)

✠

Dnia 2 grudnia br., o godz. 10 zasnął w Bogu po krótkich lecz ciężkich cierpieniach opatrzony Sakramentami św. mój najukochańszy mąż s. p.

Franciszek Kordowski

o czem donosi w ciężkim smutku pogrążona
żona.

Bydgoszcz, dnia 5 grudnia 1929 r.

Pogrzeb odbędzie się w sobotę, o godz. 2.30 popoł. z Zakładu św. Florjana na stary cmentarz.

Msza św. żałobna odbędzie się w sobotę, 7 bm., o godz. 8.30 w kościele św. Trójcy. (33379)

✠

Dnia 3 grudnia 29 r. o godz. 11-tej przedpołudniem zmarł opatrzony Sakramentami św. po długich i ciężkich z największą cierpliwością znoszonych cierpieniach mój najdroższy mąż, nasz troskliwy nigdy niezapomniany ojciec, dziadus, brat i teść s. p.

Władysław Majewski

przeżywszy lat 67, w ciężkim smutku pogrążeni
żona, dzieci i rodzina.

Brodnica, Świecie, Grudziądz, Poznań, Wysoka w grudniu 1929 r.

Ekspozycja zwłok do kościoła poklasztornego odbędzie się dnia 7 bm. z domu żałoby poczem złożenie zwłok do grobu.

Sprzedaż drewna.

Państwowe Nadleśnictwo Różanna, pow. bydgoski sprzedaje w drodze licytacji w dniu 12 grudnia br. o godz. 10 przed południem w lokalu pana Nowaka w **Koronowie** drewno użytkowe i opałowe z wszystkich leśnictw Państwowego Nadleśnictwa w Różannie. Warunki sprzedaży ogłosi się przed rozpoczęciem licytacji. (33351)

Państwowy Nadleśniczy.

Licytacja drzewa.

W czwartek, dnia 12 grudnia 1929 r. odbędzie się w leśniczówce Rudnik sprzedaż większej ilości drzewa budowlanego, opałowego i drągów. Drzewo to znajduje się w lasach miejskich obwodów Rudnik. Sprzedaż nastąpi w drodze publicznego przetargu za natychmiastową gotówką. (33418)

Magistrat, Zarząd Lasów Miejskich.
(-) Dr. Urbanski.

Przetarg przymusowy.

W dniu 6. 12. br. o godz. 9.30 przed południem sprzedawać będą przy ul. Śniadeckich, najwięcej dającym za gotówkę, oraz natychmiastową zapłatą: bibliotekę, leżankę, stół, 3 krzesła, biurko, fotel pociągany skórą, fotel pociągany pluszem, radioaparat, 46 par trzewików sport., art. gimnastyczny, 2 puławy 3 figurki, 13 par butów skórzanych, oraz różne drobne przybory gimnastyczne. (33422)

Kowalski, komornik sądowy w Bydgoszczy.

Przetarg przymusowy.

W sobotę, dnia 7. XII. 1929 o godz. 12-tej w południe sprzedawać będą w Tezewie przy ulicy M. Piłsudskiego 21 najwięcej dającym za gotówkę: motor elektryczny firmy Bergmann, maszynę do cięcia papieru i 2 większe regały pisma (czcionki). (33400)

Błaszak, komornik sądowy w Tezewie.

Osiągamy

naszych P. T. Klientów przed

p. Klemensem Lniskim

zamieszkałym ostatnio w Chojnicach, który znowu bez uprawnienia inkasuje i akwiruje na rzecz naszej firmy. Żadnych wpłat skutecznych na ręce p. Lniskiego **nie uznajemy.** (33336)

„KARPATY“

Sprzedaż Produktów Naftowych
Oddział w Grudziądzu.

●

Budowlę wykonywać można przy 20 stopniach mrozu przez użycie naszego 32230

Frost-Calcidum.

Bracia Schlieper
Bydgoszcz
ul. Gdańska nr. 99.
Tel. 306. Tel. 361.

Urodził się zdrowy chłopiec o czem zwiadamiają z radością

A. Steinbornowie.

Solec Kujawski. (33400)

Okazyjna sprzedaż pończoch i rękawiczek

Pończochy mączko, piękny wyrób	zł. 2,50
Pończochy najlepsze, fil d'ecosse	zł. 4,50, 4,00
Pończochy Bemberg najwyższej jakości	zł. 9,00, 8,00
Pończochy wełniane modne kolory	zł. 4,50
Pończochy wełniane z edwabiem	zł. 6,00
Pończochy wełniane deseniove, kraty i pasy	zł. 8,50
Pończochy wełniane najlepszy kamgaru	zł. 7,50
Rękawiczki trykotowe damskie	zł. 1,30
Rękawiczki trykotowe lepszy gatunek	zł. 1,80
Rękawiczki trykotowe męskie, z podszewką	zł. 2,00
Rękawiczki trykotowe męskie, podwójne	zł. 2,50
Rękawiczki wełniane damskie	zł. 1,75
Rękawiczki wełniane dobry gatunek	zł. 2,00
Rękawiczki wełniane podwójne	zł. 3,20

33384 poleca

W. Sowiński i S-ka

HURTOWNIA TOWARÓW KRÓTKICH
BYDGOSZCZ, STARY RYNEK 26.

„ZYGUR“

Kantor Sprzedaży Automobilów

Bydgoszcz **Gdańska 136** Tel. 2062

Gumy samochodowe
Przybory samochodowe

Oleje i tłuszcze samochodowe

Zastępstwo: (33396)

B. M. W. najekonomiczniejszy maly samochód świata.
WAS. WAR. WANN. najnowszy aparat rejestracyjny z pełną kontrolą dla autobusów, wozów ciężar. i doróżek. Proszę żądać oferty.

„PETOW“ Polskie Towarzystwo Węglowe z o. p.
Bydgoszcz, ul. Krasinskiego 14 parter. — Tel. 321.

dostarcza **Węgiel i Koks** górnośląski I-iej jakości wagonowo

dla przemysłu, rolnictwa i opału domowego z reprezentowanych Polskich Kopalń Skarbowych **Król, Bielszowice i Knurów**

Dostarczamy detalicznie: węgiel, koks i drzewo w każdej ilości z dostawą w dom (7658 ze składnicy: **Raławicka 14, tel. 378**

OBWIESZCZENIE.

Kilka samochodów „CHEVROLET“ zabranych z powodu zawieszenia wypłat, są do nabycia za ciążącą na poszczególnych samochodach resztę należności.

Dla poważnych reflektantów jest to wyjątkowa okazja nabycia dobrego samochodu po niskiej cenie. — Kilka z tych samochodów posiadają jeszcze gwarancje fabryczne, ponadto są do nabycia przy wpłaceniu 40% należności gotówką, reszty zaś weksłami do 12-tu miesięcy. 33325

Do sprzedaży są zeszl- i tegoroczne modele i to:

samochody otwarte, dwa 4-drzwiowe limuzyny, samochody ciężarowe jak i podwozia, 1 cabriolet i 2 omnibusy.

Obejrzenie jakoteż demonstrowanie wozów, ceny etc. w firmie:

E. STADIE-AUTOMOBILE BYDGOSZCZ

ULICA GDAŃSKA 160
TEL. 1602 i 2163

Nowoczesny aparat do prania

Compresor

5 lat gwarancji opatentowany

wypierze w jednej godzinie więcej jak pracza przez cały dzień.
Żądać bezpłatn. pokazów w dom.
P. Urzędnikom dogodne warunki spłaty. (32603)

Zgłoszenia:

St. Wiśniewska
ul. Gdańska 151 III p.

Piękny Serwis porcelanowy
Najlepszy podarek gwiazdkowy
H. Dymkowskiego
Bydgoszcz
Gdańska 2. Tel. 1037

Ubrania Płaszcz

NA RATY

Magazyn Odzieży
Jana Kazimierza 2.

Suche szczapy

wałki, korowane, podkłady dla bocznie i kolejek polnych polecają tanio 32080

Edward Rentz i Ska.
Solec Kujawski.

50 zł dziennie

zarobić mogą osoby bez różnicy płci przy sprzedaży nadzwyczaj pokupnego artykułu, niezbędnego w każdym domu, na raty. Of. do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „Pl. Pl.“ 17902

Płaszczki

dziecięce, ubranka, mundurki szkolne, sukienki poleca
F. Szulcowa, Gdańska 43.

Każdy wtorek i czwartek od godziny 4-tej po poł.

świeże Kiszki

z kaszy, z bułek, salcesoniki i wątrobianki

A. Chwiałkowski, mistrz rzeźniczy, ul. Dworcowa 81
Telefon nr. 1565. 26952

Radość na Gwiazdkę

sprawi Ci

Radjo

z firmy **„Radjolavox“**
Królowej Jadwigi 9/10, telefon 2101

Rzeźnia z nowoczesną peklownią

do uboju na eksport jest natychmiast do wydzierżawienia. Zgłoszenia przyjmuje (33408)

Magistrat m. Szubina (Wielkopolska).

Dyrekcja Dróg Wodnych w Toruniu

rozpisuje niniejszem

KONKURS

na stanowisko wermistrza do warsztatów mechanicznych Zarządu Dróg Wodnych w Toruniu.

Do stanowiska tego przywiązane są pobory XII—XI gr. up. funkcyjnarzuszów niższych.

Do podania należy dołączyć:

- metrykę urodzenia,
- poświadczenie obywatelstwa polskiego,
- świadectwo ukończenia szkoły fachowej (oryginał lub uwierzytelniony odpis),
- świadectwo moralności,
- dokładny życiorys, poparty dokumentami,
- ewentualne referencje.

Składane podania winne być pisane własnoręcznie. Posada może być objęta niezwłocznie. Przyjęcie nastąpi zarazie za kontraktem. Podanie należy kierować do Dyrekcji Dróg Wodnych w Toruniu (Bydgoska 22) najpóźniej do dn. 20. XII. 1929 roku. (33291)

Dyrektor Dróg Wodnych:
(-) Born.

Bezdzietne małżeństwo poszukuje 33328

pokoju umeblow.

ewentualnie z używanem kuchni od 2. 1. 1930. Of. do Dz. Bydg. pod „Pokój“.

Hotel Dworcowy
Zygmunta Augusta 9.
Dziś w czwartek **nogi wieprzowe** kiszki z kapustą i flaki. 33356

Ceny ogłoszeń: 25 gr. za wiersz milimetryowy na stronie 7-lamowej szerokości 38 mm. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 60 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 1,00 zł., na dalszych stronach 85 gr. za milim. i łam., szer. 67 mm. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 25 gr., każde dalsze 15 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20% zniżki. Większe ogłoszenia, zamieszczone wśród drobnych 100% drożej jak w zwykłym dziale ogłoszeniowym. Przy powtórzeniu ogłosz. o tym samym tekście udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy, Bank M. Stadthagen. — Konto czekowe P. K. O. 203713 Poznań.